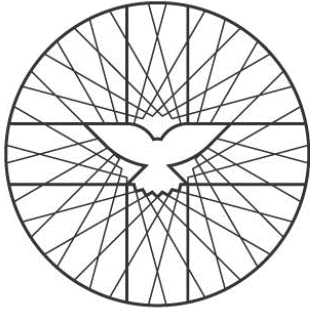

Protestantse Kerk

060309 AK

PROTESTANTSE GEMEENTE te NIJMEGEN

KIEZEN VOOR TOEKOMST

beleidsplan
(periode 2006 tot en met 2015)

Eindrapport van de
Projectgroep Toekomst
Nijmegen, maart 2006

Voorwoord

Voor u ligt een conceptbeleidsplan voor de Protestantse Gemeente te Nijmegen (PGN) waaraan de Projectgroep Toekomst – ingesteld door de Algemene Kerkenraad (AK) – met veel ambitie heeft gewerkt. De projectgroep heeft zichzelf een betrekkelijk ruime tijd toegemeten om tot voorliggend resultaat te komen. Dit moest ook wel, omdat we in overleg met de AK en met het oog op het draagvlak gekozen hebben voor een traject waarin we de wijkkerkenraden en andere groepen geraadpleegd hebben. Tevens werden via gemeentevergaderingen ook de leden van de gemeente betrokken bij de meningsvorming binnen onze projectgroep. Dat heeft geleid tot:

- gesprekken met bestuursorganen in de maanden september tot en met december 2004, daarna gedurende de gehele periode met zusterkerken en buurgemeenten;
- tussentijdse rapportages aan de AK op 1 februari, 3 mei en 19 september 2005;
- een eerste ronde gemeentevergaderingen in de maanden mei en juni 2005, met als thematiek: visie en organisatie;
- een tweede ronde gemeentevergaderingen in de maanden oktober tot december 2005, met als thematiek: contouren van de toekomstige PGN.

De algemene conclusie die uit al deze gesprekken getrokken kan worden, is een breed gedragen besef dat voorzetting van de huidige gang van zaken niet meer mogelijk is. Terugloop van het ledenaantal en de oplopende tekorten zijn duidelijk herkenbaar geworden.

Wij zijn zeer ingenomen met de betrokkenheid die in de gesprekken met de kerkelijke organen en zeker ook in de gemeenteavonden werd getoond. Er werden vele suggesties aangedragen en we konden op een goede manier toetsen of er (voldoende) draagvlak bestond voor onze plannen. Daar horen ook de kritische vragen bij. Onze inzet was om de bijdragen uit de gemeente zoveel mogelijk te honoreren. Dit betekent echter niet dat we alle wensen en ideeën ook daadwerkelijk in onze plannen konden opnemen.

Er moesten keuzes worden gemaakt; keuzes die niet altijd gemakkelijk waren. Dat geldt voor de projectgroep zelf, maar ook in de uitwerking naar de gemeente toe, omdat onze voorstellen predikantsplaatsen en kerkelijke centra raken.

Binnen de projectgroep is, conform de opdracht, uitgebreid gesproken over de mogelijkheden om de PGN te (re)vitaliseren. Een kenmerkende trek van onze cultuur is te duiden met het woord secularisatie, die ook aan onze gemeente niet voorbij is gegaan. Wij moeten helaas constateren dat we niet in staat zijn om voorstellen te doen die deze ontwikkeling zouden kunnen keren of ombuigen. Niettemin menen we dat onze voorstellen een bijdrage kunnen leveren aan noodzakelijke vernieuwing en vitaliteit. Wij hebben als kerk op het vlak van levensbeschouwing en zingeving beslist een belangrijke boodschap. En die mogen wij best actief uitdragen. Daarvoor zullen we met andere levensbeschouwelijke instanties misschien wel allianties moeten sluiten. Dat zal niet altijd gemakkelijk zijn, maar wij vinden dit de zaak meer dan waard.

De projectgroep hoopt dat de AK dit conceptbeleidsplan integraal zal overnemen en daarmee bereidheid toont het predikaat 'concept' eraf te halen. Wij denken dat het de moeite waard is om de beleidsaanbevelingen in het plan geleidelijk aan, maar op doortastende wijze en met steun van de gemeente door te voeren.

Wij denken dat de (organisatorische) veranderingen die wij voorstellen gepaard moeten gaan met vernieuwing. Dan zullen we beter in staat zijn een antwoord te geven op de (nieuwe) ontwikkelingen om ons heen. Het geloof dat we de bijbel als leidraad voor ons leven willen zien zal er niet minder om worden.

Leden van de Projectgroep Toekomst:

*Henk Boonstra
Gerbrand Hoek
Henriëtte Huizenga*

*Tom de Lange, wnd. voorzitter
Fred Steenwinkel, adviseur
Regina van Uffelen*

Jan Waagmeester

Inhoudsopgave

	pagina
Samenvatting	3
1. Aanleiding conceptbeleidsplan en verantwoording	4
2. Kenschets huidige Protestantse Gemeente Nijmegen	5
2.1. Wijkgemeenten	5
2.2. Bovenwijken/stad	5
2.3. Algemene kerkenraad en wijkkerkenraden	5
2.4. Diaconie	6
- Schema huidige organisatiestructuur PGN	7
3. Analyse ontwikkelingen Protestantse Gemeente Nijmegen	8
4. Visie op de toekomst: wat willen we op 'inhoud'?	10
4.1. Ons 'visitekaartje'	10
4.2. De kerk veranderd	10
4.3. Kerntaken van de PGN	11
4.3.1. Kerntaak eredienst	11
4.3.2. Kerntaak pastoraat	12
4.3.3. Kerntaak diaconaat	13
4.3.4. Kerntaak vorming en toerusting	14
4.3.5. Kerntaak jeugd- en jongerenwerk	15
4.3.6. Kerntaak beheer en financiën	15
5. Visie op de toekomst: wat willen we organisatorisch?	17
5.1. Toekomstig model in hoofdlijnen	17
5.2. Verwachting	18
- Schema nieuwe organisatiestructuur PGN	19
5.3. Aantal secties en aantal kerkelijke centra	20
5.3.1. Sectie Dukenburg-Lindenholt	20
5.3.2. Sectie Landwijk	20
5.3.3. Sectie Stad	21
5.4. Oecumene en relaties met andere gemeenten	24
5.4.1. Raad van Kerken	24
5.4.2. Oecumenisch Citypastoraat	24
5.4.3. Oecumene binnen de secties	25
5.4.4. Samenwerking met Evangelisch Lutherse Gemeente	25
5.4.5. Samenwerking met Doopsgezinde-Remonstrantse Gemeente	26
5.4.6. PKN-gemeente in Nijmegen-noord ('Waalsprong')	26
5.5. Personele zaken	27
5.5.1. Predikanten en kerkelijk werkers	27
5.5.2. Overige kerkelijk werkers	28
6. Communicatie	30
7. Evaluatie	31
8. Investeringskosten	32
9. Besluitvormingspad rapport en tijdspad implementatie	33

Samenvatting

In opdracht van de AK van de Protestantse Gemeente te Nijmegen (PGN) is de tijdelijke Projectgroep Toekomst aan de slag gegaan om een conceptbeleidsplan op te stellen voor de periode 2006 tot en met 2015. Kernvragen die de projectgroep als opdracht meekreeg, betreffen:

- Een nieuwe toekomstvisie voor de PGN;
- Voorstellen om de vitaliteit en bestuurskracht in de gemeente te verbeteren;
- Voorstellen om een betere balans te realiseren tussen opbrengsten en uitgaven;
- Ontwikkeling van een eenvoudiger en effectiever organisatie-model.

De projectgroep doet in dit rapport een groot aantal voorstellen, waarvan er een aantal diep ingrijpt in de huidige structuur en werkwijze. De voorgestane nieuwe werkwijze en structuur behoeven niet in één keer te worden ingevoerd. Het proces moet geleidelijk worden doorgevoerd, waarbij communicatie met de gemeente van essentieel belang is voor het draagvlak.

De belangrijkste voorstellen van de Projectgroep Toekomst betreffen:

- Een helder geformuleerde visie in de vorm van een visitekaartje, waarin doorklinkt dat de PGN een open en oecumenisch ingestelde signatuur heeft en waaruit zes gemeentelijke kerntaken voortvloeien: eredienst, pastoraat, diaconaat, vorming en toerusting, jeugd- en jongerenwerk, beheer en financiën;
- Een in te stellen organisatiestructuur die gebaseerd is op de visie dat de gemeente zelf verantwoordelijk is voor het kerkelijk werk. Dat resulteert in de instelling van:
 - Vier stedelijke taakgroepen (diaconaat, beheer en financiën, vorming en toerusting, jeugd- en jongerenwerk);
 - Drie geografische secties (Dukenburg-Lindenholt, Landwijk en Stad), die verantwoordelijk zijn voor de taken: eredienst, pastoraat en gemeentediaconaat;
 - Eén kerkenraad voor de gehele gemeente;
 - Een ministerie waar predikanten en eventuele andere kerkelijk werkers een team vormen ter ondersteuning van taakgroepen, secties en kerkenraad;
- Binnen de geografische sectie Stad is nog één kerkelijk centrum;
- Reductie van het aantal predikantsplaatsen met minimaal 1 fte (fulltime equivalent);
- Afstoting van een pastorie op het moment van reductie van het aantal predikantsplaatsen;
- Ruimte voor aanstelling van enkele kerkelijk werkers voor jeugd- en jongerenwerk, evenals voor ouderenpastoraat;
- Continuering van deelname in het OCP (Oecumenisch Citypastoraat);
- Handhaving van het oecumenisch studentenpastoraat.

1. Aanleiding conceptbeleidsplan en verantwoording

Al enkele jaren houdt de AK van de Protestantse Gemeente te Nijmegen zich bezig met de vragen hoe de kerkelijke gemeente zich in de naaste toekomst zal ontwikkelen en hoe daarop ingespeeld zou moeten worden. Om een afdoende antwoord op die vragen te kunnen geven, heeft de AK besloten een conceptbeleidsplan te laten opstellen. Dat plan zou niet alleen voor komende jaren het beleid moeten uitstippelen, maar zou ook zicht moeten bieden op de wat langere termijn.

Op stedelijk niveau zijn enkele wezenlijke ontwikkelingen te schetsen:

- Een gestaag verminderend aantal meelevende leden.
Hierdoor ontstaat een situatie waarin steeds moeilijker vrijwilligers zijn te vinden voor kerkelijke functies en activiteiten. Dit leidt tegelijk tot een tanende bestuurskracht binnen de kerkelijke organisatie. Steeds meer moeite moet worden gedaan om ambtsdragers te vinden voor de verschillende bestuursorganen. Met name op stedelijk niveau is dit al merkbaar binnen de AK, het college van kerkrentmeesters en het college van diakenen. Binnen de wijkkerkenraden kan dit probleem tot nu toe nog met enig 'kunst en vliegwerk' worden opgelost. Maar ook hier wordt het steeds moeilijker.
- Een verminderend aantal meelevende leden leidt tot een structurele disbalans tussen inkomsten en uitgaven van de kerkelijke organisatie.
De kosten om de kerkelijke organisatie in stand te houden lopen jaarlijks op. Te denken valt aan de onderhoudskosten van gebouwen, de predikantstraktementen en de salarissen van kerkelijk werkers. De inkomsten laten daarentegen over een langere periode een dalende tendens zien. De jaarlijkse Kerkbalansopbrengsten en de wekelijkse collecten zijn over een reeks van jaren gedaald; een positief, incidenteel piekjaar daar gelaten. Dit verschijnsel doet zich overigens niet alleen in Nijmegen voor, maar laat zich landelijk ook gelden. Verklaarbaar: het aantal betalende leden wordt ouder en vermindert door natuurlijke bevolkingsontwikkeling, terwijl er geen compensatie door jongere mensen plaatsvindt. Deze ontwikkeling leidt in Nijmegen tot een aanzienlijk structureel begrotingstekort.
- Bovenstaande ontwikkelingen roepen verschillende vragen op. Welke boodschap heeft de PGN in de hedendaagse maatschappij en hoe moet die worden uitgedragen? Op welke wijze kan de PGN (weer) een vitale gemeenschap worden en welke uitstraling wil zij hebben? Er is nu onvoldoende vitaliteit en het ontbreekt aan een heldere identiteit. Ook wordt gesignaleerd dat de kerk vooral naar binnen is gekeerd en zich te weinig richt op de samenleving buiten die 'eigen kring'.

Een beleidsplan moet de PGN richting gaan geven hoe in te spelen op deze trends. Daartoe heeft de AK augustus 2004 de Projectgroep Toekomst ingesteld, met als taak de opstelling van een conceptbeleidsplan voor de komende jaren. Hierin moet tevens een visie worden gegeven voor de langere termijn. De opdracht van de projectgroep kan als volgt worden gedefinieerd:

- Ontwikkel een heldere visie en missie voor de PGN;
- Geef aan op welke wijze de PGN weer een vitale, levensvatbare kerkelijke gemeenschap kan worden, met voldoende inzetbaarheid van vrijwilligers en ambtsdragers;
- Geef een beleidsrichting aan om een betere balans te verkrijgen tussen dalende opbrengsten en stijgende kosten;
- Ontwikkel een model waarbinnen de PGN-organisatie het meest effectief en het meest praktisch kan worden ingericht.

In onze projectgroep participeerden zes leden van de PGN, op basis van deskundigheid en/of ervaring rondom het gemeente-zijn. Een externe adviseur binnen het netwerk van het Landelijk Dienstencentrum heeft onze projectgroep bijgestaan.

Bijlagen:

- *Bijlage 1: Instelling Projectgroep Toekomst PGN*

2. Kenschets huidige Protestantse Gemeente Nijmegen

2.1. Wijkgemeenten

Kenmerkend voor de PGN is de structuur van wijkgemeenten, elk met een eigen wijkkerkenraad, een eigen gebouw en een eigen predikant. Nagenoeg alle activiteiten vinden binnen de wijkgemeenten plaats en bijna alle activiteiten worden ten behoeve van de eigen wijkgemeente georganiseerd, met uitzondering van een deel van het diaconale werk (zie paragraaf 2.4). De wijkgemeenten betreffen: Dukenburg-Lindenholt, Midden (onder te verdelen in wijkdeel west/centrum en wijkdeel zuid), Oost en Landwijk. Mede door de bevolkingssamenstelling en sociale structuur heeft iedere wijk een herkenbare eigen identiteit. Dit vertaalt zich in de aard en frequentie van de wijkactiviteiten.

De wijk Dukenburg-Lindenholt heeft een kerkelijk centrum, de Ontmoetingskerk, in gemeenschappelijk eigendom en gebruik met de katholieke parochie.

Wijk Midden heeft de beschikking over twee kerkelijke centra: de Maranathakerk voor wijkdeel zuid (gemeentelijk monument) en de Petruskerk voor wijkdeel west (rijksmonument).

Wijk Oost huurt haar kerkzaal, de Opstandingskapel, van de katholieke parochie Anthonius van Padua.

Landwijk, ten slotte, kan om niet beschikken over de Bartholomeüskerk, die sinds 2005 eigendom is van een zelfstandige stichting.

2.2. Bovenwijken/stad

Als overkoepelende bestuursorganen functioneren op stedelijk niveau de AK, het college van kerkrentmeesters en het college van diakenen.

Voorts vinden op stedelijk niveau de volgende activiteiten plaats:

- Jeugd- en jongerenwerk, onder begeleiding van een begeleidingsgroep vanuit de AK;
- Centrumfunctie/Oecumenisch Citypastoraat (OCP). Onder verantwoordelijkheid van het OCP vinden vieringen plaats in de Stevenskerk. In het bestuur van het OCP participeert een afgevaardigde namens de AK. De Stevenskerk is in bezit van een zelfstandige stichting.
- Raad van kerken Nijmegen (oecumenisch). Het betreft een samenwerkingsverband van zes Nijmeegse kerkgenootschappen. In de Raad participeert een afvaardiging namens de AK. De Raad is actief op het terrein van stedelijke projecten, interkerkelijke activiteiten, theologencafé en studiedagen.
- Oecumenische Studentenkerk. Namens de AK zijn twee personen afgevaardigd in het bestuur van de Stichting Oecumenische Studentenkerk.
- Het instellingenpastoraat. De pastores van de verschillende instellingen zijn allen ambtelijk verbonden aan de PGN.

2.3. Algemene Kerkenraad (AK) en wijkkerkenraden

Formeel heeft de AK een even belangrijke plaats als de wijkkerkenraden. De afvaardiging vanuit de wijkkerkenraden vormt de kern van de AK.

De AK heeft een omschreven taak: hij "stelt het algemene beleid vast". Omdat het financiële beleid centraal geregeld is, behoort de vaststelling van dat beleid tot één van de belangrijkste taken van de AK. Feitelijk doet de AK "alles wat verder naar de Kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland behoort tot de taak en de bevoegdheden van de algemene kerkenraad en niet overgedragen kan worden aan de wijkkerkenraden" (citaat uit de plaatselijke regeling).

Het stedelijk college van kerkrentmeesters is belast met de voorbereiding en de uitvoering van het beleid rondom beheer en financiën van de PGN. Het college legt verantwoording af aan de AK. In het college participeren kerkrentmeesters en/of de coördinatoren geldwerving vanuit de wijken, alsmede de penningmeesters van de wijkkassen.

In de Nijmeegse situatie treffen we een afstand aan tussen de wijken en de AK. Betrokkenheid van de wijken bij het werk van de AK is niet sterk ontwikkeld. Ten opzichte van elkaar opereren de wijken als onafhankelijke eenheden. Onderlinge communicatie is niet goed ontwikkeld.

2.4. Diaconie

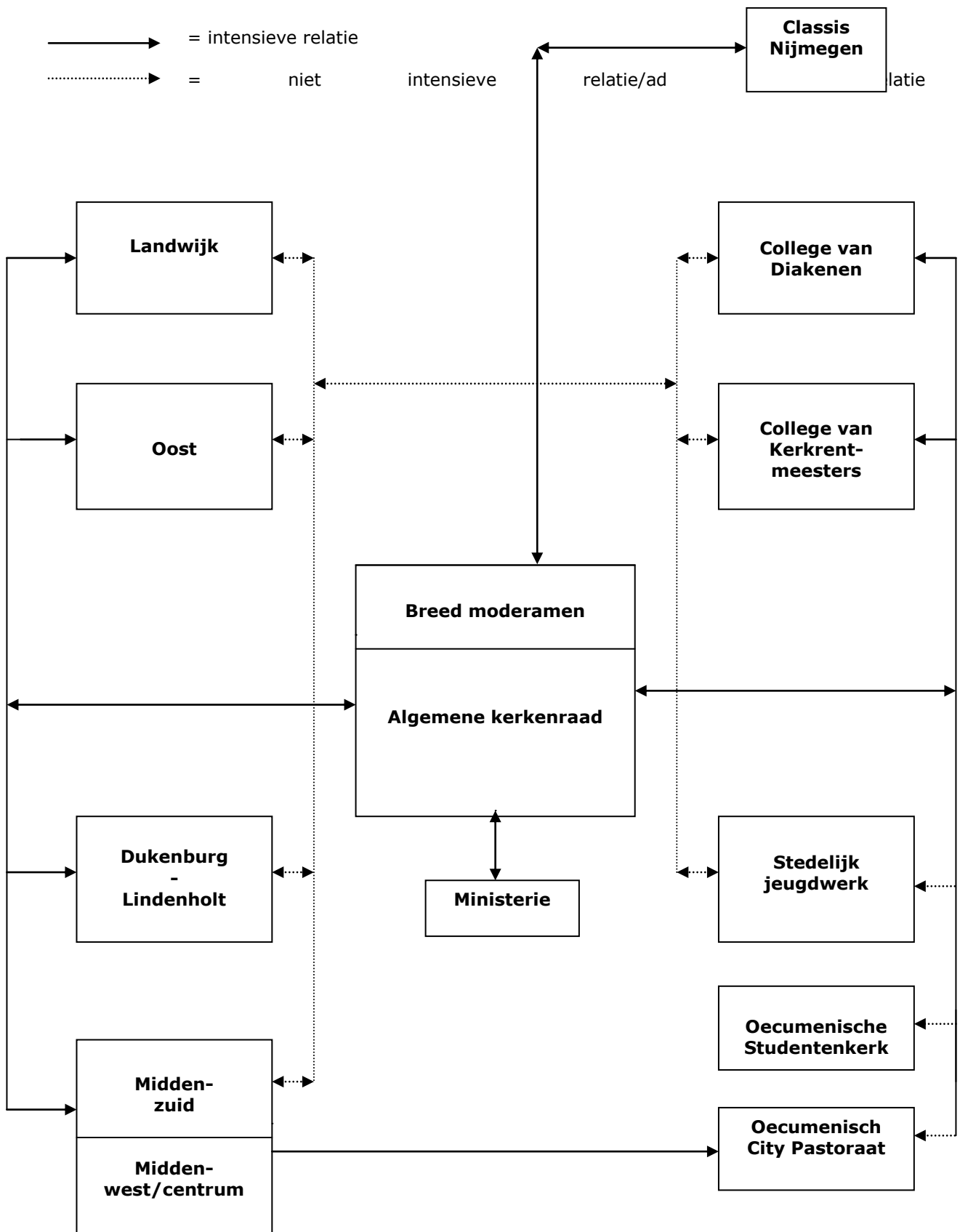
Veel van het diaconale werk wordt stedelijk opgezet. Het college van diakenen is actief in het werk voor vluchtelingen, dak- en thuislozen, uitkeringsgerechtigden, jeugdhulpverlening, schuldsanering, verslavingszorg, gehandicaptenwerk, ouderenzorg en de voedselbank. Veel van het centraal geregelde diaconale werk gebeurt in oecumenisch verband. Daarnaast kent elke wijk vormen van wijkdiaconaat.

Het college is een rechtspersoon, maar volgens de plaatselijke regeling van de PGN is het voor zijn taakuitoefening verantwoording schuldig aan de AK. Er is een fulltime diaconaal predikant aangesteld en een parttime diaconaal medewerker.

Bijlagen:

- *Bijlage 2a: Nadere uitwerking kenschets huidige PGN;*
- *Bijlage 2b: Feitelijke gegevens per wijk.*

Schema huidige organisatiestructuur PGN

3. Analyse ontwikkelingen Protestantse Gemeente Nijmegen

Terugval in ledental

De PGN worstelt met vragen als: wat is onze boodschap en op welke wijze moet deze boodschap de hedendaagse Nijmeegse samenleving bereiken? Een antwoord hierop raakt in de kern de mate van vitaliteit van de kerkelijke gemeenschap.

Als de ontwikkeling binnen het totale ledenaantal wordt bekeken, dan moet de conclusie luiden dat de PGN voor een groter wordende groep mensen geen aansprekende boodschap meer heeft. De huidige vorm van liturgieviering vindt onvoldoende aansluiting bij de beleving van een belangrijk deel van de gemeente. Veel jonge mensen, maar ook ouderen zoeken andere vormen van religiositeit en spiritualiteit. Het gevolg is dat het aantal meelevende kerkleden kleiner wordt: er is sprake van vergrijzing, terwijl er minder nieuwe aanwas tegenover staat. Geschat wordt dat er over tien jaar (2015) voor geheel Nijmegen nog slechts een kleine 3.000 PGN-leden zullen zijn. Dat is ten opzichte van bijvoorbeeld 2004 een daling van 27,4% (zie bijlage 3). Deze afname heeft directe gevolgen voor de inkomsten en dus voor de financiële balans tussen kosten en opbrengsten.

Ook heeft deze ontwikkeling gevolgen voor de invulling van allerlei taken en (bestuurs)functies. Dit zal steeds moeilijker worden, hetgeen nu al merkbaar is. Met andere woorden: er is sprake van verminderende inzetbaarheid op de verschillende niveaus vanuit de gemeente.

Te ruime jas

Als de balans op wijkniveau wordt opgemaakt en de prognoses van het ledenaantal tot 2010 worden gezien, dan moeten wij concluderen dat het zelfstandig voortbestaan van verschillende wijkgemeenten niet meer houdbaar is. Zeker als ook de gemiddelde bezetting van de kerkelijke centra in die wijken in beschouwing wordt genomen. De gemiddelde bezetting over alle kerkelijke centra is slechts 43% (zie bijlage 2b). De bestaande kerkelijke centra zijn dus 'té ruime jassen' geworden. Een luxe die het financieel bijdragende deel van de leden niet meer kan dragen. Tot nu toe blijken de actieve leden van de PGN nog bereid jaarlijks gemiddeld meer te geven binnen de actie Kerkbalans (zie bijlage 4). Die groep wordt echter wel steeds ouder en zal op grond van demografische ontwikkelingen de komende jaren sterk verminderen.

Met andere woorden: de huidige kerkelijke centra zijn door de geschatte daling van de belangrijkste inkomstenpost (Kerkbalans) niet meer in stand te houden zonder aanmerkelijk op het financiële vermogen in te teren.

Financiën

Als we de meerjarenstaat van baten en lasten van de PGN over de periode 2006 – 2010 gezien (zie bijlage 5), dan is de conclusie dat er bij voortzetting van het huidige beleid en instandhouding van de huidige gebouwen het jaarlijkse tekort steeds groter wordt. Afgezien van stortingen en onttrekkingen aan onderhoudsfondsen en voorzieningen zal dat tekort in 2010 zijn opgelopen tot een bedrag van

€ 144.408 op jaarbasis. Een toekomstbeeld dat ingrijpen op dit moment noodzakelijk maakt.

Secularisatie

Overigens is de hiervoor geschetste problematiek niet typisch voor onze stad. Deze laat zich gelden in de gehele PKN en is direct het gevolg van een kenmerk van onze cultuur: de secularisatie. Wij hebben moeten constateren dat we helaas niet in staat te zijn om voorstellen te doen, die deze ontwikkeling binnen Nijmegen zouden kunnen ombuigen. Bij wijze van spreken is hier overmacht in het spel. Dat ontslaat ons echter niet van de plicht om zorgvuldig na te denken over de toekomst van onze gemeente. Een afwachtende of defensieve houding kunnen we ons niet veroorloven, want dan zal een komende generatie met nóg grotere problemen te kampen krijgen.

Nieuwe organisatiestructuur

Op grond van bovenstaande beschouwingen trekken wij de conclusie dat wij voortzetting van het huidige beleid ons niet meer kunnen veroorloven. Bij ongewijzigd beleid zal er op korte termijn onverantwoord moeten worden ingeteerd op het vermogen.

Verder zal het huidige organisatiemodel, met een AK, een college van kerkrentmeesters en vier wijkkerkenraden, niet meer met het minimaal benodigde aantal ambtsdragers kunnen worden bemenst.

Voor verkrijging van vitaliteit en een gezonde financiële basis zal gewerkt moeten worden aan een duidelijke identiteit van onze gemeente, aan een nieuwe en eenvoudiger organisatiestructuur, met vermindering van het aantal wijken. Enkele kerkelijke centra zullen moeten worden opgeheven. Ook het aantal predikantsplaatsen zal omlaag moeten worden gebracht.

Onze projectgroep constateert dat de feitelijke en toekomstige ontwikkelingen geen andere keuze laten. Wij beseffen terdege dat dit een harde boodschap is, maar het biedt ook kansen om antwoorden te vinden op de twee centrale vragen bij gemeenteopbouw: wat willen we en wat kunnen we? Het blijft een uitdaging om wens en werkelijkheid met elkaar te verbinden. Eén ding moet daarbij duidelijk zijn: bestaande posities, indelingen en gewoonten staan ter discussie. Daarop zullen we met elkaar nieuwe antwoorden moeten vinden.

Bijlagen:

- *Bijlage 3: Ontwikkeling ledenbestand PGN;*
- *Bijlage 4: Ontwikkeling opbrengsten Kerkbalans;*
- *Bijlage 5: Staat van baten en lasten periode tot en met 2010.*

4. Visie op de toekomst: wat willen we op 'inhoud'?

4.1. Ons visitekaartje

Welke beleidslijn zien wij voor de PGN als antwoord op de problemen die samenhangen met de geschetste ontwikkelingen? Wij zoeken deze in een ingrijpende vernieuwing binnen de PGN. De kern van de voorgestane vernieuwing is terug te brengen tot de formulering van een nieuwe visie. Een visie die vitaliteit oproept, een vereenvoudigde organisatiestructuur inhoudt en een nieuwe werkwijze inluit.

Welke visie hebben wij op de Protestantse Gemeente te Nijmegen 'van morgen' en welke missie (boodschap) willen wij uitdragen binnen de Nijmeegse samenleving? Kortom, welk visitekaartje willen we afgeven?

Intern beraad en meerdere consultatierondes binnen de gemeente heeft naar onze mening het volgende, gemeenschappelijk en breed gedragen visitekaartje als resultaat:

'De PGN wil geïnspireerd door de bijbel een open, laagdrempelige gemeente zijn, gericht op de samenleving, maar ook op onderlinge gemeenschap, oecumenisch ingesteld en inhoudelijk vernieuwend'

Wij kiezen voor een open, oecumenische gemeente met een goede onderlinge gemeenschap. De openheid naar de samenleving staat voorop. Binnen deze gemeente is er een maatschappelijke betrokkenheid, interesse in de ander en er wordt ruimte en respect voor verschillende opvattingen gevonden.

Deze PGN moet geen kerk zijn met een dogmatische en mono-interpretabele opvatting over de bijbel. Eerder het tegenovergestelde. Zij wil een gemeente zijn als een gastvrije herberg voor mensen binnen en buiten de kerk, met een grote mate van solidariteit en waarbij het evangelie het vertrekpunt is van al ons handelen en doen.

Het visitekaartje is onze visie op geloof en gemeente-zijn, daar willen we naar streven en dát willen we uitdragen. Dit is een dynamisch proces: veranderingen, bijstellingen en aanvullingen zijn altijd mogelijk.

Bijlage 6: Toelichting op visitekaartje.

4.2. De kerk veranderd

Veranderde cultuur

De kerkelijke cultuur is veranderd. Mensen zijn niet meer vanzelfsprekend lid van een kerk en het kerkelijk leven wordt door mensen die wel lid van de kerk zijn heel verschillend ervaren.

Binnen de klassieke vormgeving staat de kerkdienst in het centrum van het kerkelijk leven, zodat 'kerk' en 'kerkdienst' bijna synoniemen zijn.

We kunnen constateren dat voor een aantal kerkleden de (liturgie van de) kerkdienst een waardevol element in hun leven is. Het gaat echter zoals uit de praktijk blijkt om een vrij gering percentage van het totale aantal leden van de PGN. Men kan niet zeggen dat de (trouwe) kerkganger tot de oudere generatie behoort en de jongere generatie de kerkdienst voor gezien houdt. Wel kan echter gezegd worden dat in het algemeen oudere mensen de kerkdienst in zijn huidige gedaante waardevoller vinden dan mensen die wat jonger zijn.

Naast wat wij de trouwe kerkgangers noemen, is er een belangrijk aantal (ook jongere) leden dat zich inzet voor de kerk, maar kritisch staat tegenover de 'traditionele' liturgie. Wij hebben in gespreksgroepen voor mensen tussen de 20 en 40 jaar de thematiek van de toekomst van de kerk

besproken en we kwamen onder de indruk van de betrokkenheid, maar ook van de behoefte aan nieuwe vormen. Daarbij valt te denken aan nieuwe vormen van zondagse diensten, maar ook aan ontmoeting en gesprek.

Tenslotte is er nog een groep mensen die zich amper nog laat zien in de kerk en ook niet meer betrokken is. Hoewel deze mensen bij speciale gelegenheden nog wel de kerk opzoeken, zoals bij een huwelijk of bij de doop van een kind, hebben wij er niet goed zicht op wat deze mensen kan aanspreken in kerkelijke activiteiten.

Meersporenbeleid

Deze globale indeling in – voor het gemak – drie categorieën gemeenteleden vraagt om ontwikkeling van een 'meersporenbeleid'.

Langs het ene spoor zien we de handhaving van meer vertrouwde vormen in liturgie en ontmoeting. Door een wezenlijk deel van de gemeente wordt dat verwacht en gewenst.

Een ander spoor leidt tot de ontwikkeling van nieuwe vormen. In het door ons voorgestelde model met secties kan binnen elke sectie verschillende liturgische vormen voorkomen, of kan men alternatieve samenkomsten ontwikkelen. Het is ook denkbaar om alternatieven te concentreren binnen één van de kerkelijke centra van de PGN.

Tweede centrum

Het werkterrein van de taakgroep vorming en toerusting zal zich naast de kerkdienst ontwikkelen tot een tweede, misschien zelfs eerste centrum van het kerkelijk leven. Er is een duidelijke behoefte aan kleinschaligheid die mogelijkheden biedt tot ontmoeting en uitwisseling van (geloofs)ervaringen.

Binnen de open en gastvrije kerk, die ons voor ogen staat, zal er ruimte zijn voor nieuwe vormen en niet conventionele ideeën. De kerk biedt aan gelovigen van verschillende snit en aan mensen die bezinning op het leven zoeken een platform.

Oecumene

Wij benadrukken dan ook de noodzaak om zoveel mogelijk te zoeken naar oecumenische samenwerking. In Dukenburg-Lindholt heeft de samenwerking mede door het gemeenschappelijke gebruik van de Ontmoetingskerk met de RK parochie een zeker niveau bereikt. In het bijzonder de nieuw te vormen sectie Stad staat voor de taak te zoeken naar vormen van oecumenische samenwerking, waardoor de beide grote secties in dit opzicht op een gelijkwaardig niveau kunnen komen.

Daarbij is het belangrijk de oecumenische activiteiten uit te bouwen op plaatsen waar dat mogelijk is en waar hiervoor wederzijds enthousiasme bestaat. Hierbij valt vooral te denken aan wat er op het terrein van de diaconie al gerealiseerd is en aan wat er zowel op het gebied van jeugdwerk als op het gebied van vorming en toerusting mogelijk is. Ons pleidooi voor een goede handhaving van de band met het OCP (zie paragraaf 5.4.2) staat hier niet los van. Op terreinen waar samenwerking door officieel (RK) beleid wordt ontmoedigd, moeten we minder energie steken.

4.3. Kerntaken van de PGN

Uitgaande van het gekozen visitekaartje zien wij de volgende kerntaken van de PGN:

- Eredienst;
- Pastoraat;
- Diaconaat;
- Vorming en toerusting;
- Jeugd- en jongerenwerk;
- Beheer en financiën.

4.3.1. Kerntaak eredienst

Onze projectgroep wil ernaar streven dat naast meer traditionele kerkdiensten ook letterlijk en figuurlijk ruimte wordt geboden voor meer moderne, experimentele vieringen. Vieringen die naast

gerichtheid op de huidige kerkbezoekers ook aansluiting proberen te vinden bij onder meer de groep jeugd en jongeren, of mede bij de randkerkelijke mensen. Binnen de gehele PGN zouden dergelijke vieringen regelmatig op (wisselende) plekken aangeboden kunnen worden binnen de kerkelijke centra. Dit betekent dat deze centra flexibeler zullen moeten worden ingericht.

Ook zal gewerkt kunnen worden aan de inrichting van een stilteplek in één of meer PGN-kerken. De behoefte aan een stilteplek als dagelijkse inloop lijkt in deze tijd groter te worden en met de inrichting van één of meer stilteplekken kan hierin dan worden voorzien.

Aan verhoging van de kwaliteit van de erediensten hechten wij grote waarde. Kwaliteitsverhoging kan tot stand worden gebracht door meer gebruik te maken van professionele kerkmusici en door invoering

van verschillende liturgische vormen. Bij dit laatste zou gebruik kunnen worden gemaakt van moderne hulpmiddelen en zouden gemeenteleden op actieve wijze kunnen worden betrokken.

Ook zou optimaal kansen moeten worden geboden aan diensten die geheel door gemeenteleden zelf worden uitgevoerd, zonodig begeleid door de predikanten.

Aanbevelingen:

- *Naast traditionele erediensten zouden meer experimentele vieringen en zou er meer variëteit in liturgische vormen kunnen worden gestimuleerd. Daarbij maximaal inspeland op ideeën hierover en aanwezige talenten bij de predikanten;*
- *In overleg met het college van diakenen zal overlegd moeten worden op welke wijze en waar een stiltecentrum gerealiseerd zou kunnen worden.*

4.3.2. Kerntaak pastoraat

De kern van het pastoraat is het omzien naar elkaar. Het is in feite een taak van de gemeente en haar leden, die dat spontaan en ongeorganiseerd gestalte geven. Daarnaast wordt pastorale zorg georganiseerd en verricht door vrijwilligers, de predikant en/of de kerkelijk werker. Tot de taken van de predikant behoort in onze visie ook de toerusting van de vrijwilligers.

Binnen de kerkelijke gemeente vormen de oudere gemeenteleden door de vergrijzing een steeds groter wordende aandachtsgroep, die met prioriteit aandacht verdient. Door deze ontwikkeling is het denkbaar dat het ouderenpastoraat, dat in de secties/wijken wordt uitgevoerd, een knelpunt gaat worden.

Het werk van de Protestantse Vrouwendienst (PVD) is binnen het ouderenpastoraat mede in dit licht van belang. De kern hiervan is het bezoekwerk en het contactennetwerk. Wij zijn van mening – wat de ontwikkelingen rond de PVD in de naaste toekomst ook zullen zijn – dat dit werk op enigerlei wijze moet worden gecontinueerd. Het Centrum voor Ouderen en Levensvragen (COL) kan hierin (ook) een belangrijke rol gaan vervullen (zie bijlage 7).

Wij zijn van mening dat ook het jeugd- en jongerenwerk prioriteit moet krijgen binnen het pastoraal beleid. Er is reeds een conceptmeerjarenbeleidsplan voor het jeugd- en jongerenwerk opgesteld: 'Puzzelen aan jeugdwerk' (zie verder onder paragraaf 4.3.5).

Verder is het voor een levenskrachtige gemeente noodzakelijk, dat er ook voor nieuw-ingekomenen de nodige aandacht bestaat. Persoonlijke aandacht is hierbij van groot belang.

Pastorale zorg kan voor een deel opgevangen worden door vrijwilligers. Naarmate het aantal beschikbare vrijwilligers in het pastoraat afneemt, zal de taak voor de predikanten of andere professionele krachten omvangrijker worden.

Twee tegengestelde tendensen gaan zich dan voordoen. Aan de ene kant moeten we bezuinigen op het aantal predikantsplaatsen, terwijl er naar verwachting aan de andere kant voor pastorale aandacht een groter wordend beroep zal worden gedaan op predikanten of andere professionele krachten.

De organisatie van het pastoraat ligt bij de secties/wijken (zie paragraaf 5.1).

Om de predikanten binnen de pastoraatstaken in tijd gerekend voldoende tot hun recht te kunnen laten komen, zal kritischer moeten worden omgegaan met het vervullen van bestuursfuncties door predikanten. Het mag niet zo zijn dat zij te veel tijd moeten steken in bestuurswerk. De gemeente heeft hierin een belangrijke verantwoordelijkheid.

Aanbevelingen:

- *Stimuleren dat het pastoraat voor ouderen, jeugd/jongeren en nieuw ingekomenen voldoende aandacht krijgt;*
- *Stimuleren dat het bezoekwerk en contactennetwerk rondom het ouderenpastoraat gecontinueerd wordt;*
- *De verdere ontwikkeling van de samenwerking met het COL bevorderen;*
- *Bevorderen van opzet van vrijwilligersgroepen binnen het pastoraat, waarbij de predikanten als coach een belangrijke taak hebben.*

Bijlage 7: Centrum voor Ouderen en Levensvragen.

4.3.3. Kerntaak diaconaat

Het diaconaat is in onze opvatting een integraal onderdeel van de PGN en maakt het pastorale werk binnen onze gemeente compleet. Pastoraat en diaconaat zijn complementair aan elkaar: het één kan niet zonder het ander. Diaconaal werk is te beschouwen als de dienst van de kerk aan de samenleving. Daarom kan het diaconale werk en de diaconie als organisatie-eenheid niet apart worden gezien van de gemeente.

De dienst van de kerk aan de samenleving in onze stad uit zich via het diaconaat op een aantal wezenlijke manieren; manieren die wij geheel kunnen onderschrijven, zoals:

- Opkomen voor de minstbedeelden;
- Opkomen voor een volwaardige plaats van ouderen;
- Stelling nemen tegen discriminatie en onrecht; en dus ook:
- Opkomen voor de rechten en eigenheid van allochtonen en hun religie;
- Opkomen voor de onderkant van de samenleving.

(Zie Colijnlezing 2004, bijlage 8)

Op stedelijk niveau is een diaconaal predikant fulltime werkzaam, in dienst van het college van diakenen. Binnen de verschillende secties/wijken is een sectie-/wijkdiaconaat operationeel, met een eigen takenpakket: een rol tijdens kerkdiensten, de organisatie van themadiensten, contacten met hulpverleningsinstanties op sectie-/wijkniveau, onderhouden van contacten met mensen die extra diaconale aandacht nodig hebben, leveren van een bijdrage aan stedelijke diaconale activiteiten.

Momenteel onderneemt de diaconie stappen om te komen tot een eigen toekomstvisie. Wij vinden het van groot belang dat de door ons voorgestelde toekomstvisie goed zal worden afgestemd met die van de diaconie¹.

Aanbeveling:

- *Met het college van diakenen het overleg openen om onze toekomstvisie met de diaconale visie af te stemmen en beider beleid goed met elkaar te vervlechten, met als uiteindelijk doel: verhoging van het diaconaal bewustzijn binnen de gemeente.*

Bijlage 8: Colijnlezing 2004, De stad ondersteboven.

4.3.4. Kerntaak vorming en toerusting

Vorming en toerusting hebben in de eerste plaats tot doel de opbouw en verdieping van het geloof bij de gemeenteleden. Vorming en toerusting betreffen ook het aanleren van vaardigheden rondom kerkelijke taken die door vrijwilligers worden uitgevoerd. Zoals: taken betreffende beleidsvorming, jeugdwerk, ouderenpastoraat, diaconaat en financieel beheer.

Tot nu toe vinden vormings- en toerustingsactiviteiten vrijwel uitsluitend op wijkniveau plaats. Om de kwaliteit van vorming en toerusting op een kwalitatief hoog peil te kunnen houden, moet er naar onze mening efficiënter gewerkt worden. Dit zou kunnen worden bereikt door deze kerntaak zoveel mogelijk op stedelijk niveau uit te voeren. De predikanten kunnen dan een onderlinge taakverdeling afspreken, aansluitend bij belangstelling en affiniteit.

De locatie van elke van deze activiteiten kan in principe over de gehele stad zijn. Bij voorkeur wel gekoppeld aan één van de bestaande kerkelijke centra.

Door vorming en toerusting op stedelijk niveau te organiseren, kunnen ook inhoudelijk efficiënte allianties worden aangegaan met bijvoorbeeld de Katholieke Universiteit Nijmegen, het Oecumenisch Citypastoraat (OCP), het Oecumenisch Studentenpastoraat en/of andere stedelijke levensbeschouwelijke organisaties.

Daar waar het kan, raden wij het aan om het vormings- en toerustingswerk op oecumenische leest te schoeien. Oecumenische samenwerking op dit vlak is vooral ook inhoudelijk uitdagend en kan verdieping opleveren.

In dit licht bezien, staan wij de dialoog voor met andere religies in de stad; uiteraard daar waar dit kan. Dit zou kunnen bijvoorbeeld kunnen gebeuren door kennismakingssessies en gezamenlijke activiteiten. Dit kweekt behalve verdieping respect voor andere opvattingen.

¹ Het moderamen van de diaconie constateerde in de notitie 'Gedachten over diaconaal beleid' van november 2005 onder meer dat er teveel afstand is gekomen tussen wijkgemeenten en de stedelijk opererende diaconie. Er zou weer een grotere betrokkenheid vanuit de gemeente bij het diaconale werk moeten komen. Anders gezegd: het diaconale 'bewustzijn' van de gemeente zou moeten worden verhoogd.

Gelet op deze constatering bezint het college van diakenen zich momenteel op zijn toekomst. Gewerkt wordt aan de instelling van een projectgroep diaconie. Daartoe is in januari 2006 de 'Startnotitie projectgroep diaconie' opgesteld, die in willekeurige volgorde drie problemen beschrijft:

- Oplopend begrotingstekort;
- Gebrek aan menskracht (vrijwilligers), ook op bestuurlijk niveau;
- Een kloof tussen de (wijk)gemeente en het diaconaat.

In dit verband willen wij vermelden dat ook wij gesignaleerd hebben dat een actievere ondersteuning van het wijkdiaconaat door de centrale diaconie gewenst wordt.

De aanbevelingen van deze projectgroep en het besluit daarover van de diaconie moeten uiteraard worden afgewacht.

Aanbevelingen:

- *In overleg met het ministerie van predikanten streven naar een taakverdeling tussen predikanten rondom het op stedelijk niveau te organiseren vormings- en toerustingswerk;*
- *Met het oog op inhoudelijke verdieping van vorming en toerusting in eerste instantie de samenwerking zoeken met de KUN, het OCP en het Oecumenisch Studentenpastoraat;*
- *Binnen de kerntaak vorming en toerusting stimuleren dat de dialoog met andere religies in Nijmegen tot stand komt.*

4.3.5. Kerntaak jeugd- en jongerenwerk

Wij vinden dat jeugd en jongeren binnen de PGN een belangrijke rol moeten hebben. Onze visie op deze kerntaak willen wij als volgt samenvatten:

- Aan jeugd en jongeren moet ruimte worden geboden om de eigen religieuze beleving te ontdekken en vanuit deze basis ook te leren denken over gerechtigheid, waarheid en zingeving;
- Jeugd en jongeren maken volop deel uit van de kerkelijke gemeenschap, in al haar facetten;
- Jeugd en jongeren behoren – net als de andere groepen – in het centrum van de belangstelling van de kerkelijke gemeenschap te staan en zeker niet in de marge daarvan.

Trefwoorden die we zouden willen bezigen rondom deze groep zijn: de ontmoeting en het bijbelverhaal als leidraad in het leven.

In onze ogen zijn de activiteiten die binnen deze kerntaak worden uitgevoerd gericht op de volgende doelen:

- Het bereiken van jeugd en jongeren en deze groep vertrouwd maken met de boodschap van de Bijbel;
- Deze groep de mogelijkheid geven tot ontmoeting met andere jongeren in de kerk, ook oecumenisch;
- Het vormen van een gemeenschap binnen de kerk, waarin jeugd en jongeren een weg vinden die hen begeleidt naar hun volwassenheid op basis van de kern van het christelijke geloof.

Omdat wij de jeugd en jongeren zien als essentiële onderdelen van onze kerkelijke gemeenschap, bouwstenen voor de toekomst, zou in dit werk extra energie gestoken moeten worden.

Met dat voor ogen zouden wij het jeugd- en jongerenwerk als volgt gekenmerkt willen zien:

- Jeugdwerk voor kinderen tot 14 jaar vooral in de wijken/secties laten plaatsvinden;
- Jeugdwerk voor de groep 14 jaar en ouder is meer persoonlijk. In de kerk zouden er herkenbare sleutelpersonen voor deze groep moeten zijn. Dit kan zowel op wijk-/sectieniveau als op stedelijk niveau;
- Nieuw op te zetten activiteiten zouden moeten aansluiten bij bestaande activiteiten;
- Er zou meer aandacht voor jeugdpastoraat en jeugddiaconaat moeten zijn;
- Naast de gerichtheid van de activiteiten op leren, viëren en ontmoeten, is af en toe het organiseren van evenementen aan te bevelen. Als regel zou de behoefte van de jeugd en jongeren leidraad moeten zijn voor de aard van de activiteiten;
- Er zou gestreefd moeten worden naar een oecumenisch ingestelde aanpak van de activiteiten;
- Het jeugd- en jongerenwerk behoort midden in de PGN te staan. Dit betekent enerzijds dat het jeugd- en jongerenwerk zich oriënteert op wat er binnen de PGN gebeurt, anderzijds geeft de PGN zo goed mogelijk antwoord op hetgeen noodzakelijk wordt bevonden voor een perspectiefvol jeugd- en jongerenwerk.

4.3.6. Kerntaak beheer en financiën

Het beheer van de materiële zaken en de financiële aangelegenheden wordt uitgevoerd door het stedelijk college van kerkrentmeesters. Dit college voert onder eindverantwoordelijkheid van de AK in hoofdlijnen de volgende activiteiten uit (conform de plaatselijke regeling):

- Uitvoering ter zake van de rechtspositie van predikanten;
- Uitvoering ter zake van de rechtspositie van gesalarieerde niet-diaconale medewerkers;
- Zorg voor de vermogensrechtelijke aangelegenheden;
- Verzorging van stoffelijke aangelegenheden van niet-diaconale aard, zoals: het opstellen en uitvoeren van plannen ter voorziening in de materiële zijde van het niet-diaconale werk, opstellen van jaarrekening en begroting, uitvoering van personeelsbeleid, opstellen van voorstellen voor financiering van investeringen en onderhoud, opstellen van onderhoudsplannen van alle roerende zaken, regeling van verhuur gebouwen, coördinatie van jaarlijkse financiële acties en stimulering van maatregelen ter verhoging van de inkomsten;
- Regelgeving voor beheer van de wijkkassen en de controle daarop;
- Ledenadministratie;
- Archiefbeheer;
- Zakelijke beheer van het kerkblad.

De vaststelling van het beleid rondom materiële zaken en de vaststelling van de jaarstukken vindt plaats door de AK.

Omdat de methode van de jaarlijkse actie Kerkbalans wat lijkt te gaan haperen door vermindering van het aantal beschikbare 'Kerkbalanslopers', zou de AK en het college van kerkrentmeesters zich moeten beraden over een meer efficiënte en effectieve methode van actievoeren.

Aanbeveling:

- *Verdere uitwerking van het voorstel tot een meer efficiënte en effectieve actiemethode Kerkbalans.*

Bijlagen:

- *Bijlage 9: Voorstel tot nieuwe opzet actie Kerkbalans;*
- *Bijlage 10: Overzicht eerste ronde gemeenteavonden.*

5. Visie op de toekomst: wat willen we organisatorisch?

Er is een duidelijke relatie tussen de hoofdstukken 4 en 5, tussen inhoud en vorm: het één kan niet zonder het ander. De belangrijkste vraag is natuurlijk: wat willen we in Nijmegen met het toekomstig gemeente-zijn.

Concretisering van visies en idealen is echter nodig om te voorkomen dat allerlei ideeën in de lucht blijven hangen. Daarbij is het van belang om de conclusies uit hoofdstuk 3 (de analyse) in het geheel te betrekken. In feite gaat het in dit hoofdstuk om de idealen (hoofdstuk 4) te betrekken op de werkelijkheid (hoofdstuk 3). Een hachelijke onderneming, want het is bepaald niet gemakkelijk om te komen tot een goed evenwicht. Beleid maken is de confrontatie aangaan tussen idealisme en realisme, met alle gevaren die daaraan verbonden zijn. De één zal het visitekaartje te weinig uitgewerkt vinden, terwijl de ander bij het verder lezen zal zeggen dat onze projectgroep te veel nadruk legt op organisatie en middelen.

In dit hoofdstuk zijn voorstellen ontwikkeld rondom: het toekomstige organisatiemodel van de PGN, het aantal en de situering van de gebouwen, alsmede het aantal kerkelijk werkers.

5.1. Toekomstig model in hoofdlijnen

De organisatiestructuur die wij voorstellen (zie het organigram als slot van dit hoofdstuk) is gebaseerd op:

- Vier stedelijke taakgroepen (diaconaat, beheer en financiën, vorming en toerusting, alsmede jeugd- en jongerenwerk);
- Drie geografische secties (Dukenburg-Lindenholt, Landwijk en Stad), die verantwoordelijk zijn voor de taken: eredienst, pastoraat en gemeentediaconaat;
- Eén kerkenraad voor de gehele gemeente;
- Goede relaties met de Evangelisch Lutherse Gemeente (ELG) en een aantal specifieke gremia als: de Raad van Kerken (RvK), het Oecumenisch City Pastoraat (OCP), Oecumenisch Studentenpastoraat en het Centrum voor Ouderen en Levensvragen (COL);
- Een ministerie waar predikanten samen met andere kerkelijk werkers een team vormen ter ondersteuning van taakgroepen, secties en kerkenraad;
- De positie van de predikanten wordt gewijzigd: zij worden duidelijker predikant van de PGN met een opdracht in één van de secties en zijn niet meer de predikant van een wijkgemeente met eventueel een taak in de PGN.

Taakgroepen en secties

De stedelijke taakgroepen en geografische secties zijn belast met de uitwerking van de kerntaken van de gemeente. De stedelijke taakgroepen doen dit voor de gehele PGN, de secties doen dit binnen hun geografisch grondgebied. De secties zijn een voortzetting van de huidige wijken, met dit verschil dat aldaar op termijn geen wijkkerkenraden meer zullen zijn en dat het aantal van vijf wijken wordt teruggebracht tot drie secties. Elke sectie kan gebruik maken van een kerkelijk centrum dat binnen de sectie gesitueerd is.

Taakgroepen en secties bestaan elk uit maximaal tien medewerkers. Dit kunnen zowel ambtsdaggers als 'gewone' gemeenteleden zijn. Voor deeltaken is het wenselijk te werken met werk- en/of projectgroepen. Zeer aan te bevelen, omdat veel gemeenteleden het plezierig vinden om met een bepaalde taak en/of in de tijd begrensd hun bijdrage aan de kerkelijke organisatie te leveren.

Eén kerkenraad

Voor bestuur en beleid pleiten wij voor één kerkenraad voor de gehele stad; dus geen algemene kerkenraad (AK) en geen wijkkerkenraden (WKR) meer. Meerdere bestuurslagen maken het er over het algemeen niet eenvoudiger op om doelmatig en efficiënt te kunnen werken.

Als overgangmaatregel lijkt het ons echter verstandig om in de drie secties vooralsnog te werken met wijkkerkenraden. De gemeente moet daar ook naar toe groeien en bovendien is dit kerkordelijk aan te bevelen.

De kerkenraad 'nieuwe stijl' wordt samengesteld vanuit de secties en taakgroepen. Elke sectie en taakgroep levert een ambtsdrager met bijzondere opdracht. Daarnaast zijn er ambtsdaggers voor specifieke taken als het moderamen en vertegenwoordigen.

Voor inbreng vanuit en overleg met de gemeente is in het organigram een gemeenteberaad opgenomen.

Kleine top en een decentrale organisatie

Samenvattend stellen wij een organisatiestructuur voor met één bestuurslaag, op basis van de kerntaken van de gemeente. De motivatie hiervoor is tweeledig: de kerntaken van de gemeente staan centraal en in een kleiner wordende organisatie is een meervoudige bestuursstructuur te ingewikkeld. Uitgangspunt voor ons is een kleine top en een decentrale organisatie.

De visie op het ambt is mede bepalend geweest voor het gekozen organisatiemodel. Ambtsdragers hebben in dit model vooral een (bege)leidende functie rond vragen als: waarom en waartoe zijn wij gemeente, en op welke manier kunnen we met beschikbare middelen gemeente-zijn? Het ambt is de instantie die de kerk bij haar eigenheid, bij haar identiteit tracht te bewaren. De voornaamste opdracht van ambtsdragers is niet het vervullen van allerlei taken, maar ligt meer op het terrein van sturen, coördineren en stimuleren. Vandaar de keuze voor een kerkenraad van beperkte omvang met de nadruk op taakgroepen.

5.2. Verwachting

Met het hierboven beschreven organisatiemodel willen wij een keuze maken voor de langere termijn, in de verwachting dat:

- door de reorganisatie via taakgroepen en secties (waarbinnen weer project-/werkgroepen) een grotere betrokkenheid vanuit de gemeente ontstaat, waardoor weer meer vitaliteit in de gemeente merkbaar wordt;
- ambtsdragers minder zwaar belast worden met allerlei taken en zich meer kunnen concentreren op de eigenlijke vragen van het gemeente-zijn;
- met dit model begrippen als effectiviteit, efficiency, eenvoud en slagvaardigheid meer tot leven zullen komen.

Aanbeveling:

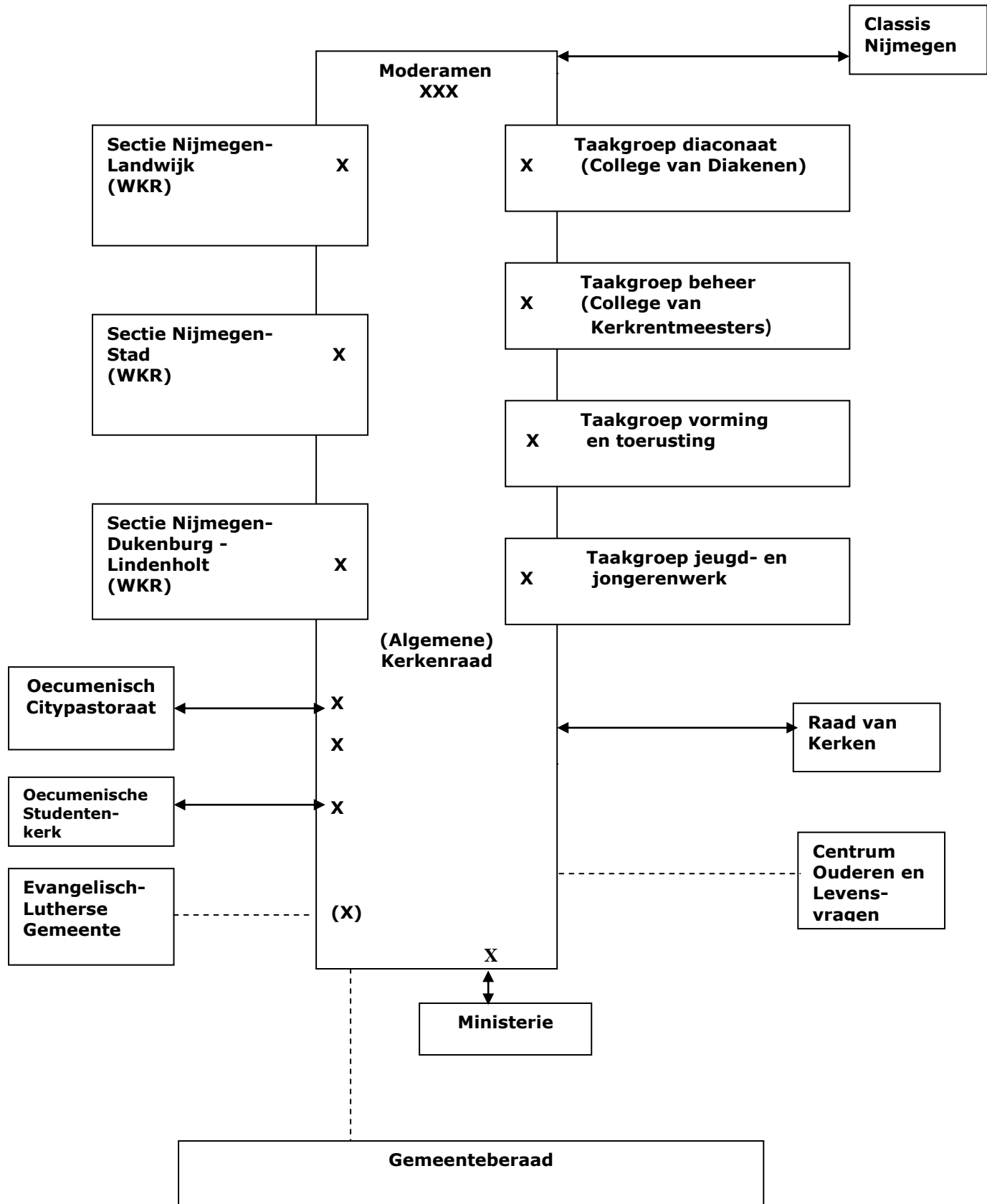
- *Voorgesteld organisatiemodel invoeren, waarbij over de te ondernemen stappen een goede communicatie plaatsvindt met de gemeente.*

Bijlagen:

- *Bijlage 11: Uitwerking nieuw organisatiemodel;*
- *Bijlage 12: Overzicht tweede ronde gemeenteavonden.*

Schema nieuwe organisatiestructuur PGN

De stippellijn geeft aan dat er of sprake is van een mogelijk toekomstige relatie, of van een niet verplicht maar wenselijk relatiepatroon, zoals in geval van het gemeenteberaad

5.3. Aantal secties en kerkelijke centra

Gelet op de verwachte verdere reductie van het ledental en de slinkende financiële reserves zal het aantal gebouwen en predikantsplaatsen in de komende tien jaar moeten worden teruggebracht. Wij stellen daarom voor te komen tot drie kerkelijke centra, en wel in de drie geografische secties. Wij zien het als reëel om de PGN in de volgende geografische secties in te delen:

- Dukenburg-Lindenholt;
- Landwijk;
- Stad (nieuwe benaming voor het gehele stadsdeel ten oosten van het Maas-Waalkanaal, inclusief het stadscentrum).

Deze indeling hebben wij geënt op natuurlijke (voor de hand liggende) begrenzingen, op sociale samenhang en signatuur van de secties en op genomen bestuursbesluiten van de AK in het recente verleden.

5.3.1.Sectie Dukenburg-Lindenholt

Zo is continuering van Dukenburg-Lindenholt als sectie gebaseerd op haar natuurlijke begrenzing als geografische eenheid door het wegenstelsel en het Maas-Waalkanaal. Ook speelt het gemeenschappelijk bezit van de Ontmoetingskerk door de PGN en de katholieke parochie een belangrijke rol. In het verleden is hierover een contract afgesloten dat niet eenvoudig en eenzijdig verbroken kan worden.

Het kerkelijk centrum blijft voor deze sectie de in gemeenschappelijk eigendom verkerende Ontmoetingskerk.

Tijdens raadpleging van de gemeente binnen deze sectie is gebleken dat er een breed draagvlak bestaat voor de plannen die wij voorstellen.

5.3.2.Sectie Landwijk

Het huidige Landwijk is een kleine sectie in vergelijking met de twee andere. Wij hebben dan ook ernstig overwogen of Landwijk in de nieuwe structuur wel als zelfstandige sectie opgenomen moet worden. Wij stellen dit tóch voor. Daarbij spelen voor ons de volgende overwegingen een rol:

- Er is sprake van een bijzondere situatie voor wat betreft haar signatuur. Landwijk is een conglomeraat van aparte, dorpse kernen. Kernen die niet alleen betrekkelijk ver van elkaar zijn gelegen, maar bovendien in de beleving ver van de 'stad' Nijmegen staan. De signatuur van Landwijk is daarom te bestempelen als een dorpse kerkgemeenschap, die zeer moeilijk in te passen is in, of te fuseren is met één van de secties in de stad;
- Door de vorming van de Stichting Kleine Bartholomeüskerk zijn de kosten van de wijk teruggebracht en daardoor meer in evenwicht gekomen met de opbrengsten binnen deze sectie;
- Doorslaggevend is AK-besluit van 2003 om in deze wijk een parttime predikant aan te stellen. Aan dit besluit koppelde de AK het voornemen om na een periode van vier jaar na benoeming (dus in 2009) de vitaliteit van Landwijk te evalueren. Hierbij zou met de mogelijkheid rekening gehouden moeten worden dat de taak van de betrokken predikant binnen Nijmegen kan wijzigen.

Het kerkelijk centrum is de Bartholomeüskerk, dat kosteloos ter beschikking wordt gesteld door de Stichting Kleine Bartholomeüskerk.

Tijdens raadpleging van de gemeente binnen deze sectie is gebleken dat er draagvlak bestaat voor de plannen die wij voorstellen.

5.3.3.Sectie Stad

De nieuw te vormen sectie Stad beslaat de huidige wijken Oost en Midden. De wijk Oost heeft nu als kerkelijk centrum de Opstandingskapel (huurcontract met de katholieke parochie). De wijk Midden bestaat formeel uit wijkdeel Midden-zuid met de Maranathakerk als kerkelijk centrum (eigendom) en wijkdeel Midden-west/centrum met als kerkelijk centrum de Petruskerk (eigendom).

Op dit moment kan van deze wijken/wijkdelen gezegd worden dat er sprake is van vitaliteit, zij het hier en daar 'balancerend op de rand'.

Samenvoeging van de wijken/wijkdelen tot één sectie Stad vinden wij echter meer dan nodig om in ieder geval voor de naaste toekomst verzekerd te zijn van voldoende vitaliteit in dit stadsdeel.

Daarnaast is er een harde financiële noodzaak om hier het aantal predikantsplaatsen en kerkelijke centra terug te brengen, opdat een structurele kostenvermindering verkregen kan worden.

Keuze gebouw

Samenvoeging van de voormalige wijken tot de nieuwe sectie Stad houdt dus een reductie in van het aantal gebouwen tot één kerkelijk centrum.

Voor de keuze van een nieuw kerkelijk centrum zijn de volgende criteria van belang:

- Een ruimte die aansluit bij de manier waarop de gemeente wil vieren;
- Functionaliteit en gebruikscomfort (het beschikbaar zijn van voldoende bijruimten voor onder meer de doordeweekse activiteiten);
- Analyse en prognose van zakelijke en cijfermatige gegevens (ledental, financiën, exploitatie, kerkbezoek, onderhoud);
- Goede bereikbaarheid (ook met openbaar vervoer);
- Voldoende parkeergelegenheid;
- Representativiteit (monumentenstatus).

Wij hebben verschillende opties voor een nieuw kerkelijk centrum uitvoerig onder de loep genomen en afgezet tegen de hiervoor genoemde criteria. Deze opties betreffen:

- a. De Stevenskerk;
- b. Medegebruik bestaand gebouw in oecumenisch verband (RK);
- c. Eén van de bestaande (eigen) gebouwen (Petruskerk, Opstandingskapel, Maranathakerk);
- d. Nieuwbouw, dan wel verbouw van één van de eigen gebouwen.

Wij hebben de volgende overwegingen bij de verschillende mogelijkheden:

Ad a. Stevenskerk

De Stevenskerk is weliswaar zeer representatief en spreekt aan, maar de kerk is voor deze sectie niet functioneel. De kerkruimte zelf is veel te groot en de noorder- en zuiderkapel zijn weer te klein. Bovendien is de kerk slechts voor enkele uren en tegen hoge kosten voor de PGN beschikbaar. Bijruimten ontbreken. Tot slot zijn bereikbaarheid en parkeervoorzieningen beslist niet optimaal.

Ad b. Oecumenisch medegebruik

Deze optie heeft een aantal voordelen. Op concrete wijze zou op een belangrijk onderdeel tegemoet kunnen worden gekomen aan de brede wens binnen de gemeente tot oecumenische samenwerking.

- Parochiekerken

Ons is verzekerd dat het niet waarschijnlijk is dat de bisschop zal toestemmen met een gemeenschappelijk gebruik van een parochiekerk. Het beleid van de bisschop is gericht op vermindering van het aantal rooms-katholieke kerkgebouwen. In de toekomst zal er geen plaats zijn voor nieuwbouw. De rooms-katholieke kerken zullen duidelijk herkenbaar moeten zijn als een kerk waar de rooms-katholieke liturgie wordt gevierd.

- Boskapel

De Boskapel aan de Graafseweg is geen parochiekerk, maar een kloosterkapel. Het bestuur van de Boskapel heeft in principe de bereidheid getoond om te komen tot een gemeenschappelijk gebruik van deze kapel. Daarom gaven wij in eerste instantie aan deze optie de voorkeur.

Echter, bij nader inzien kleven aan een gemeenschappelijk gebruik toch veel haken en ogen. Er zal namelijk inbreuk moeten worden gepleegd op huidige eigendomsverhoudingen. Een keuze voor deze optie zal ook gepaard gaan met aanzienlijke verbouwingen, zeker voor wat betreft bijruimten. Daar komt bij dat de bereikbaarheid en parkeervoorzieningen van de Boskapel niet optimaal zijn te noemen.

Doorslaggevend was echter dat wij tijdens de gemeenteavonden voor deze optie een duidelijk gebrek aan draagvlak hebben geconstateerd.

Ad c. Bestaande eigen gebouwen

- Petruskerk

De Petruskerk is een monumentaal gebouw, met een niet te onderschatten uitstraling, en met een min of meer sociale centrumfunctie binnen de geografische stadswijk Heesch.

Voor gemeenschappelijk gebruik binnen de sectie Stad bestaan bezwaren. Flexibele inrichtingsmogelijkheden vinden wij voor toekomstig gebruik van essentieel belang. Deze zijn in de Petruskerk moeilijk te realiseren. Verder ontbeert de Petruskerk de noodzakelijke, functionele bijruimten. Deze zijn ook niet in de directe nabijheid van de kerk te vinden of te realiseren. En tot slot biedt het gebouw voor het huidige aantal kerkgangers in de sectie Stad onvoldoende plaats en zijn slechts in geringe mate parkeervoorzieningen voorhanden.

- Opstandingskapel

Hoewel de ruimte van dit gebouw aansluit bij de manier waarop de gemeente wil vieren, komt de Opstandingskapel niet in aanmerking als kerkelijk centrum. Zij is voor de gehele sectie Stad te klein. Verder is er in onze ogen sprake van een matige parkeergelegenheid en is de bereikbaarheid niet optimaal te noemen.

Ad d. Nieuwbouw/verbouw één van de eigen gebouwen

Voor complete nieuwbouw op een nieuwe locatie ergens binnen de geografische sectie Stad zouden wij ook niet willen kiezen. Wij vinden een dergelijke keuze niet reëel en uit kostenoverwegingen niet verantwoord; nog afgezien van de vraag of er wel een goed bereikbare, representatieve locatie binnen deze sectie gevonden zou kunnen worden.

Wij vinden het niet reëel, omdat wij met de locatie Maranathakerk een locatie in eigendom hebben die uit oogpunt van functionaliteit, gebruikscomfort, bereikbaarheid en parkeervoorzieningen optimaal is te noemen. Bovendien bestaan er hier ruimtelijke mogelijkheden om nog extra bijruimten te realiseren. Het gemeentelijk (ontwerp)bestemmingsplan laat dit namelijk toe. Volgens dit plan mag de huidige bebouwingsgraad nog met ruim 300 m² toenemen. Ook ondergronds bouwen behoort tot de mogelijkheden.

Zou van deze locatie worden afgezien, dan wordt naar onze mening een goede plek afgestoten. Tevens zou sprake zijn van aanzienlijke kapitaalsvernietiging, hetgeen wij onder de huidige en toekomstige financiële situatie ten stelligste afraden. Overigens speelt nog mee dat de Maranathakerk zeer waarschijnlijk de gemeentelijke monumentenstatus zal verkrijgen. Afbraak behoort dan niet tot de mogelijkheden.

Keuze projectgroep

Alles overwegende, komen wij tot de slotsom dat het Maranathakerkcomplex met omgeving een interessante vestigingsplek is voor een kerkelijk centrum. Niet onbelangrijk in dit verband is het signaal dat andere kerkgenootschappen geïnteresseerd zouden zijn in gebruik van de Maranathakerk. Hierdoor kan zich een mogelijkheid voordoen om tot een gemeenschappelijk gebruik te komen; misschien zelfs gemeenschappelijk eigendom.

Maranathakerk

Concluderend, kiezen wij om een combinatie van hiervoor genoemde redenen voor inrichting van het gebouwencomplex Maranathakerk als nieuw kerkelijk centrum voor de sectie Stad. Dit wil niet zeggen

dat dit complex ongewijzigd zal kunnen blijven. Wij zijn van mening dat de kerkruimte een grondige vernieuwing moet ondergaan. Met als doel: aanpassing aan de eisen die tegenwoordig aan een kerkzaal worden gesteld. Een flexibele inrichting is dan ook gewenst. Alle gemeenteleden van de sectie Stad zullen zich hier thuis moeten gaan voelen. Niemand mag de beleving hebben bij 'een ander' in te trekken. Wij stellen zelfs voor de naamgeving te wijzigen.

Indien hieraan behoefte bestaat, zouden de bijruimten moeten worden uitgebreid. Wij zijn van oordeel dat tot vernieuwing en een flexibeler inrichting van deze ruimten moet worden overgegaan. Stel dat het met andere kerkgenootschappen tot een gemeenschappelijk gebruik mocht komen, dan moeten zeker ook nieuwe bijruimten worden aangebouwd.

Petruskerk

Voor de Petruskerk vinden wij overgang van het eigendom naar een zelfstandige stichting wenselijk. Een dergelijke stichting zou dan tevens de nu al min of meer sociale centrumfunctie van de Petruskerk kunnen uitbouwen.

Voor bijzondere diensten en/of kerkelijke bijeenkomsten zou de Petruskerk in onze ogen beschikbaar moeten zijn/blijven. Goede afspraken hierover moeten te gelegener tijd met de opgerichte stichting worden gemaakt.

Bijzondere commissie

Voor nadere uitwerking van dit ingrijpende plan (suggesties voor verbouw Maranathakerk en oprichting van een Stichting Petruskerk) adviseren wij de AK op korte termijn een bijzondere commissie in te stellen, die over de uitvoeringsmogelijkheden en eventueel aanwezige knelpunten binnen zes maanden na instelling rapporteert aan de AK.

Draagvlak

Tijdens de gemeenteavonden werd er vanuit het wijkdeel Midden-zuid (rondom de Maranathakerk) en wijk Oost begrip getoond voor deze in onze ogen noodzakelijke bezuiniging en bestaat er naar onze waarneming voldoende draagvlak voor onze plannen.

In wijkdeel Midden-west/centrum (rondom de Petruskerk) bleek tijdens de gemeentevergadering en nadien tijdens het overleg met het wijkberaad bezwaar te bestaan tegen de plannen. De wijk heeft een eigen (liturgische) identiteit, die jongere gemeenteleden aanspreekt. Men spreekt de vrees uit dat opgaan in een groter geheel de identiteit en de daarmee verband houdende vitaliteit eerder zal schaden dan zal baten. Men is bovendien van mening dat de vitaliteit en identiteit van dit wijkdeel onlosmakelijk met de Petruskerk verbonden zijn.

Deze overwegingen zijn eveneens onder woorden gebracht in een brief van het wijkberaad, d.d. 30 januari 2006, gericht aan onze projectgroep en aan de AK. In een gesprek tussen een delegatie van het wijkberaad en van de projectgroep op 22 februari 2006 werd door het wijkberaad de suggestie gedaan om wijkdeel Midden-west/centrum in de komende drie jaar de gelegenheid te geven om een eigen opbouwprogramma uit te voeren, waarmee zichtbaar zou moeten worden of dit wijkdeel ook op langere termijn voldoende vitaliteit zal behouden.

Wij zijn van mening te moeten blijven bij onze oorspronkelijke, eerder beschreven visie en wel om de volgende redenen:

- Om tot voldoende vitaliteit te komen voor de sectie Stad kan deelname van wijkdeel Midden-west niet gemist worden. Inbreng van Midden-west is zelfs van groot belang;
- Een deel van de argumentatie van wijkdeel Midden-west is zonder meer ook van toepassing op wijk Oost en wijkdeel Midden-zuid, die alle drie de nieuwe sectie Stad moeten vormen. In elk(e) wijk/wijkdeel is immers sprake van identiteit die verbonden is aan locatie, samenstelling van de bestaande gemeente en aan cohesie binnen de gemeente;
- Het draagvlak in de andere wijken zal er waarschijnlijk niet door versterkt worden als één van de betrokken wijkdelen binnen de sectie Stad een eigen positie in het geheel gaat innemen.

Wij hebben kennis genomen van de suggestie van wijkdeel Midden-west om de komende drie jaar aan een eigen opbouwprogramma te willen werken. Realisering van dit programma lijkt ons alleen mogelijk als het wordt ingebed in het noodzakelijke opbouwwerk in de sectie Stad.

Aanbevelingen:

- *Vorbereidingen treffen om te komen tot een aanpassings- en/of uitbreidingsplan van het Maranatha-gebouwencomplex;*
- *Vorbereidingen treffen tot uiteindelijke eigendomsoverdracht van de Petruskerk aan een op te richten zelfstandige stichting Petruskerk;*
- *Hiertoe een bijzondere commissie met ervaringsdeskundigen in het leven roepen, die een toegesneden plan uitwerkt en daarover binnen een termijn van zes maanden aan de AK rapporteert.*

5.4. Oecumene en relaties met andere gemeenten**5.4.1. Raad van Kerken (RvK)**

Naar onze mening is er geen twijfel over mogelijk: de PGN moet betrokken blijven bij het werk van de plaatselijke Raad van Kerken. In een brief van 18 december 2005 schrijft de Raad:

"De Raad zal vanaf 2006 gaan werken in een structuur waarin vijf werkgroepen in belangrijke mate de Raad zullen vormgeven en dragen. De werkgroepen zullen actief zijn op de volgende terreinen:

- Locale oecumene;
- Diaconie;
- Activiteiten vanuit de Raad in de Mariënburkappel;
- Deelname vanuit de Raad aan het maatschappelijk/publiek debat;
- Presentatie en communicatie van de Raad.

Wij spreken de hoop en verwachting uit dat deze nieuwe werkwijze en het enthousiasme, waarmee deze door de leden van de Raad is verwelkomd, in het komende jaar een sterke impuls zullen geven aan de presentie van de kerken in het maatschappelijk en kerkelijk leven in Nijmegen!"

Met deze passage van de RvK kunnen wij geheel instemmen. De projectgroep heeft in het contact met de RvK met name enthousiasme ontwikkeld voor activiteiten vanuit de RvK in de Mariënburkappel, zonder iets af te doen aan de waarde van de andere werkvelden.

De Mariënburkappel krijgt een functie als debatruimte. Meerdere instellingen zijn daarbij betrokken, waaronder ook de RvK. Het streven van de Raad om een plaats te krijgen in de programmering van de Mariënburkappel zouden we graag willen ondersteunen. Wij zien het als één van de mogelijkheden om een doelgroep te bereiken die de weg naar traditioneel vormgegeven kerkelijk leven achter zich heeft gelaten.

Aanbeveling:

- *Als PGN blijven participeren in de stedelijke Raad van Kerken.*

5.4.2. Oecumenisch Citypastoraat (OCP)

Vanaf de oprichting van het OCP is de PGN hierbij betrokken geweest. De laatste jaren komt dat tot uitdrukking door een afvaardiging van de PGN in het bestuur van het OCP, door vrijstelling van één van de predikanten voor een deel van zijn arbeidstijd voor ondersteuning van het OCP en door bij te dragen aan de financiering van (protestantse) gastvoorgangers in de diensten van het OCP.

Deels in samenwerking met het OCP zijn andere activiteiten ontplooid rond en in de Stevenskerk, zoals de vespers op zaterdagmiddag en het vrijdagmiddaggebed.

De kerk is vele uren in het jaar vrij toegankelijk, met name in de maanden maart tot november, dankzij de Stevenskring. Velen bezoeken in die periode het gebouw en zo ook de bijzondere vieringen. Op deze wijze krijgt de gezamenlijkheid van deze activiteiten het kenmerk van een soort 'alle-dag' kerk: open zijn en open staan voor de passant.

De PGN moet hieraan mee willen werken. Het OCP ontwikkelt zich in positieve zin. Daarom is het van groot belang dat de PGN betrokken blijft bij het OCP en bij andere activiteiten in en rondom de Stevenskerk.

Eén van de predikanten moet voor dit arbeidsveld beschikbaar blijven. Deze gaat eveneens minstens eenmaal per maand voor in de zondagse dienst in de Stevenskerk. Het is echter aan te raden dat alle activiteiten in dit kader niet enkel op de schouders van die ene predikant rusten. Evenals bij andere aandachtsvelden en taakgroepen moet het team van predikanten zich medeverantwoordelijk weten. (zie ook paragraaf 5.5.1a).

Wij betreuren het dat de Rooms-Katholieke Kerk geen budget meer beschikbaar kan stellen voor het OCP. Indien de ontwikkeling van het OCP om uitbreiding van de professionele inzet vraagt, is overleg gewenst over bijdragen van de kant van de RK en het OCP.

Aanbeveling:

- *Als PGN actief blijven binnen het OCP*

5.4.3. Oecumene binnen de secties

De mogelijkheden voor oecumenische samenwerking verschillen tot op heden per wijk. Dukenburg-Lindenholt plukt de vruchten van het gezamenlijke gebruik van het kerkelijk centrum en Oost van het feit dat de Opstandingskapel verbonden is met de Anthonius van Paduakerk. In ieder geval is de oecumenische samenwerking in die wijken het meest intensief.

Als volgens onze voorstellen wijk Oost de Opstandingskapel zal verlaten, moet uitdrukkelijke aandacht geschonken worden aan het behoud van de ontwikkelde samenwerking met de parochie. Dat is overigens ook een uitgesproken wens binnen de wijkgemeente Oost.

Waar mogelijk zal actief gezocht kunnen worden naar uitbreiding van oecumenische contacten, ook met andere parochies.

Wij hebben als projectgroep contact gehad met de leiding van de Boskapel om te onderzoeken of er mogelijkheden bestaan om dit gebouw gemeenschappelijk te gaan gebruiken (zie paragraaf 5.3.3b). Daaruit blijkt dat men ook in deze kring zeker open staat voor samenwerking.

Aanbevelingen:

- *Actief contacten onderhouden met Anthonius van Paduaparochie en zoeken naar (nieuwe) vormen van samenwerking; evenals met andere parochies;*
- *Nader contact zoeken met Boskapelgemeenschap, met als doel het zoeken naar mogelijke vormen van samenwerking.*

5.4.4. Samenwerking met Evangelisch Lutherse Gemeente

De relatie met de Evangelisch Lutherse gemeente (ELG) vraagt bijzondere aandacht, omdat landelijk de Evangelisch Lutherse kerk tot de PKN behoort. Wij hebben dan ook in een vroeg stadium overleg geopend met de ELG.

In tegenstelling tot de PGN is deze gemeente regionaal van opzet en dus anders georganiseerd. De ELG heeft te kennen gegeven vooralsnog de eigen (Lutherse) identiteit te willen behouden en het eigen kerkelijk centrum voorlopig te willen handhaven.

De ELG ziet het als een verrijking als kanselruil met de PGN zou kunnen plaatsvinden. Predikanten van de PGN en de predikant van de ELG gaan dan tijdens bepaalde erediensten bij de 'andere' gemeente voor.

Op materieel vlak ziet de ELG verschillende mogelijkheden tot een vorm van samenwerking. Te denken valt hierbij aan gezamenlijke voorbereiding van de actie Kerkbalans en de opzet van een gezamenlijke administratie op dit vlak. Ook zou onderlinge kennisuitwisseling rondom het

onderhoud van gebouwen een meerwaarde kunnen betekenen. Haar eigen gebouw wil deze gemeente binnen de mogelijkheden in principe voor gebruik ter beschikking stellen voor de PGN. Op diaconaal vlak bestaat er eveneens een wens tot samenwerking. Door het op gang gekomen overleg participeert inmiddels een afgevaardigde van de ELG als 'waarnemer' in de AK. Van hieruit kan eventueel toegewerkt worden naar een bredere vorm van samenwerking. Dit moet op een natuurlijke wijze groeien. Een volledig opgaan van de ELG in de PGN is nog niet aan de orde. Wel spreekt zij uit een slagvaardig aandeel te willen leveren in het project toekomst PGN.

Aanbeveling:

- *Bevorderen dat er op verschillende onderdelen een structureel samenwerkingsmodel ontstaat tussen de PGN en de ELG en dat beide kerkgenootschappen in dat groeiproces een open en actieve houding innemen.*

5.4.5. Samenwerking met Doopsgezinde-Remonstrantse Gemeente

Ook hebben wij contacten gelegd met de Doopsgezinde-Remonstrantse Gemeente (DoRé). Een intensieve samenwerking in de vorm van een federatie of fusie met de PGN is niet aan de orde. Met de continuïteitscommissie van deze gemeente is besproken dat er aanknopingspunten zijn voor praktische samenwerking. De commissie zal aan de gemeente voorstellen om vooral samenwerking aan te gaan op het terrein van jeugdwerk en van vorming en toerusting.

Aanbeveling:

- *Verder onderzoeken of er een praktische samenwerkingsvorm kan worden opgezet met de DoRé gemeente op het vlak van een aantal PGN-kerntaken.*

5.4.6. PKN-gemeente in Nijmegen-noord ('Waalprong')

Tot slot hebben wij nog overleg gevoerd met de kerkenraad van Lent-Ressen-Oosterhout, met als doel af te tasten welke samenwerkingsverbanden er mogelijk zouden zijn.

In Lent-Ressen-Oosterhout vormen de drie voormalige kerkenraden thans een samenwerkingsverband. In elk van de drie dorpskerken wordt eenmaal in de drie weken een dienst gehouden.

Een belangrijk deel van deze gemeente valt burgerlijk onder Nijmegen. Veel mensen uit Nijmegen gaan in de nieuwe wijken wonen. De vraag doet zich nu voor of deze realiteit niet vraagt om nauwe(re) samenwerking met de kerk in Nijmegen.

Uit het overleg is gebleken dat de kerkenraad Lent-Ressen-Oosterhout geen behoefte heeft aan een samenwerkingsverband met de PGN. Deze kerkenraad ziet hiertoe ook geen noodzaak. Nijmegen-noord zou in zijn optiek alleen bestaan bij de Nijmegenaren. Wel is de suggestie geopperd om eenmaal per jaar contact te hebben, naast het netwerk dat al door de classicale vergadering wordt gevormd.

5.5. Personele zaken

5.5.1. Predikanten en kerkelijk werkers

a. Predikant in de nieuwe structuur

De positie van de predikanten verandert in de nieuwe structuur.

Binnen de huidige structuur zijn zij vooral wijkpredikanten, met soms één of zelfs meerdere bovenwijkse taken. Zij hebben inbreng in de AK via hun wijk, hetzij doordat zij zelf vanuit de wijk afgevaardigd zijn, hetzij via de andere afgevaardigden uit de wijk.

Het organigram van de nieuwe structuur laat zien dat de inbreng van de predikanten via het ministerie verloopt. De predikanten zijn vooral predikant van de PGN, met een bijzondere opdracht in één van de secties. Daarnaast zullen predikanten en kerkelijk werkers elk inhoudelijk betrokken zijn bij één of meer specifieke taken.

Binnen de PKN wordt het werk van de predikant globaal genomen ingedeeld in vijf hoofdtaken. Als volgt opgedeeld: 25% eredienst, 25% pastoraat, 25% specifieke taken, 15% organisatie/beleid en 10% voor studie en spiritualiteitbeoefening. Men gaat er van uit dat een predikant een werkweek heeft van 40 tot 46 uur.

Op grond daarvan stellen wij voor dat elke predikant globaal 25% van de werktijd beschikbaar heeft voor arbeid ten behoeve van één van de stedelijke taakgroepen (met uitzondering van de taakgroep beheer en financiën), voor de Raad van Kerken, voor het OCP en indien gewenst voor het COL.

Voor kerkelijk werkers kan minder in percentages worden gedacht. Zij hebben een aanstelling voor kerkelijke arbeid binnen een speciaal werkveld.

Voor de begeleiding van de taakgroep diaconaat zal de diaconale predikant vanzelfsprekend de aangewezen persoon zijn.

Teamvorming

Deze werkwijze vraagt om een intensieve vorm van samenwerking binnen het team van predikanten en kerkelijk werkers. In bijlage 13 laten wij zien dat er vier vormen van collegiale samenwerking zijn te onderscheiden, met een toenemende intensiteit van samenwerking.

Betrokkenheid bij een van de specifieke taken kan alleen tot zijn recht komen als het hele team zich medeverantwoordelijk weet en bereid is taken uit te voeren op alle terreinen van het kerkelijk leven. Al is één van de teamleden direct betrokken bij één van de groepen, dan is daarmee niet gezegd dat de anderen op dat terrein geen taken hoeven te vervullen.

Overwogen kan worden om de betrokkenheid van de predikanten bij specifieke taken aan een bepaalde periode te binden om de mogelijkheid te creëren de portefeuilles desgewenst te wisselen.

Voor een goede werkwijze en een tijdige bijstelling in de taakverdeling lijkt ons een periodiek evaluatie-/functioneringsoverleg op individuele basis wenselijk. Dit zou moeten plaatsvinden tussen een vertegenwoordiging van de stedelijke kerkenraad en desbetreffende predikant, evenals dit zou moeten gebeuren met overige kerkelijk werkers.

Formatieplaatsen predikanten

Wij stellen voor om het huidige aantal predikantsplaatsen (4,4 fte) in de eerste helft van de beleidsplanperiode terug te brengen tot 3,4 fte, als volgt verdeeld:

- 1 fulltime predikantsplaats voor de sectie Dukenburg-Lindenholt;
- 0,4 predikantsplaats voor de sectie Landwijk (in ieder geval tot de evaluatie);
- 2 fulltime predikantsplaatsen voor de sectie Stad.

Naar het zich op dit moment laat aanzien, treedt deze situatie op vanaf het moment van emeritering van één van de predikanten, eind 2008.

b. Kerkelijk werkers in de nieuwe structuur

Hiervoor is aangegeven dat het pastoraat onder ouderen een belangrijke prioriteit verdient, met name als de tendens doorzet dat er minder vrijwilligers beschikbaar zullen zijn om het contactwerk

op zich te nemen (paragraaf 4.3.2). Bij vermindering van het aantal predikantsplaatsen (eind 2008) zal er dan ook ruimte gezocht moeten worden voor aanstelling van een parttime kerkelijk werker, of bijstand in het pastoraat voor ouderen (minimaal 0,4 fte).

De ouderenwerker zal gelet op de ontwikkeling van het ledental (zie bijlage 3, pagina 14) voor een belangrijk deel van zijn of haar taak beschikbaar moeten zijn voor de sectie Stad. Bij participatie in het Centrum voor Ouderen en Levensvragen is deze functionaris de aangewezen persoon om ten behoeve van de gehele PGN daaraan een bijdrage te leveren.

De ouderenwerker maakt deel uit van het team van predikanten.

Als tweede, gelijkwaardige prioriteit is de aandacht voor het jeugdwerk aangegeven (paragraaf 4.3.5). Wij pleiten op grond van de daar gegeven argumentatie voor de aanstelling van een parttime jeugdwerker (0,4 fte, hbo-niveau). De jeugdwerker zal participeren in de taakgroep jeugd- en jongerenwerk en is evenals de kerkelijk werker ouderenpastoraat lid van het team van predikanten.

c. Totale capaciteit pastoraal werk

Samenvattend gaat het in ons voorstel voor een nieuwe organisatie om een totale capaciteit aan pastorale inzet van 4,2 fte (3,4 fte predikanten + 0,8 fte kerkelijk werkers).

In dit verband wordt de bezetting van betaalde functionarissen binnen de diaconie buiten beschouwing gelaten. Dit behoort immers tot de verantwoordelijkheid van de diaconie.

Op grond van ontwikkeling in het ledental en de financiën spreken we het vermoeden uit dat we gaandeweg deze beleidsplanperiode wellicht nog een verdere reductie kunnen verwachten in de totale pastorale capaciteit naar 3 tot 3,5 fte.

Aanbevelingen:

- *Niet overgaan tot opvulling vacature predikant per eind 2008;*
- *Overgaan tot verkoop van één van de pastorieën in de eerste helft van 2009;*
- *Besluiten tot inzet van minimaal 0,4 fte voor ouderenpastoraat bij vermindering van het aantal predikantsplaatsen en tot op dat moment handhaving huidige bijstand ouderenpastoraat;*
- *Besluiten tot inzet van 0,4 fte voor jeugd- en jongerenwerk;*
- *Op stedelijk niveau een taakverdeling tussen alle predikanten en kerkelijk werkers realiseren, waarbij in teamverband zo goed mogelijk wordt aangesloten bij expertise en affiniteit;*
- *In het leven roepen van een periodiek evaluatie-/functioneringsoverleg tussen een vertegenwoordiging van de stedelijke kerkenraad en predikanten, alsmede overige kerkelijk werkers op individuele basis.*

5.5.2. Overige kerkelijk werkers

a. Kusters

Op dit moment bedraagt het aantal formatieplaatsen van kusters in loondienst totaal ca. 1,25 fte. Van parttime loondienst is sprake in de Ontmoetingskerk, de Maranathakerk en de Bartholomeüskerk. Daarnaast worden kustersactiviteiten uitgevoerd door vrijwilligers vanuit de gemeente.

De kustersinzet in uren bij de secties Dukenburg-Lindholt (formeel loondienstverband met beheercommissie/parochie) en Landwijk behoeft in onze ogen niet direct te veranderen. Het college van kerkrentmeesters verleent jaarlijks een financiële bijdrage aan de beheercommissie Ontmoetingskerk (sectie Dukenburg-Lindholt). Deze bijdrage dient mede ter dekking van de kustersactiviteiten. Om enige kostenreductie te realiseren, zou overwogen kunnen worden om het loondienstmodel voor beide secties om te buigen naar een vrijwilligersmodel.

In de sectie Stad zullen naar onze inschatting de doordeweekse activiteiten in het enige voorgestelde kerkelijk centrum toenemen. Hoewel een vaste spil rondom de kosterstaken in een

druk kerkelijk centrum essentieel is voor een goede coördinatie van alle activiteiten, zou ook hier overwogen kunnen worden geheel of gedeeltelijk toe te werken naar een team van vrijwilligers.

b. Organisten

De muzikale begeleiding tijdens de eredienst door organisten geschiedt in alle kerkelijke centra uitsluitend op basis van vrijwillige inzet, met een vergoedingstelsel. Om een noodzakelijke kwalitatieve impuls te kunnen geven aan met name bijzondere vieringen stellen wij voor om op ad hoc basis beroepsmusici in te schakelen.

Aanbevelingen:

- *Bevorderen dat kostenstaken in loondienst in de loop van de beleidsplanperiode omgebogen worden naar een model met inzet van vrijwilligers;*
- *Stimuleren dat er vormen van professionele muziek ingang vinden, op ad hoc basis en te beginnen met bijzondere vieringen.*

Bijlage 13: Teamvorming

6. Communicatie

Tijdens de totstandkoming van dit conceptbeleidsplan is van meet af aan en met vaste regelmaat gepubliceerd over aanleiding en resultaten in het kerkblad Over en Weer. Ook werden de gemeenteleden geconsulteerd door middel van gemeenteavonden. Dit is in twee rondes gebeurd (Dukenburg-Lindholt één ronde). De projectgroep is daarom van mening dat er voldoende gelegenheid is geboden tot inspraak.

Bij tussentijdse rapportages in de AK is steeds voldoende draagvlak gebleken om onze plannen nader uit te werken. In paragraaf 5.3. zijn we ingegaan op de reacties vanuit de wijken/secties.

Om voldoende draagvlak voor de uitvoering van de plannen te behouden of te ontwikkelen, zal regelmatige terugkoppeling naar de gemeente zinvol en noodzakelijk zijn, zowel tijdens gemeenteavonden, als in Over en Weer.

Wij stellen ons voor dat de evaluatiemomenten (zie hoofdstuk 7) in ieder geval geschikte tijdstippen zijn om gemeenteavonden te organiseren.

Naast het beleggen van gemeenteavonden en publiciteit in Over en Weer stellen wij als communicatiemiddel tevens voor een professionele website voor de PGN in te voeren. Hierop kan alle relevante informatie breed worden verspreid. Zeker voor de jongere generaties onder de gemeenteleden en overige geïnteresseerden vormt dit een laagdrempelig en eigentijds communicatiemiddel. Het bereik wordt hiermee aanzienlijk vergroot.

Wij adviseren één of twee leden van de kerkenraad verantwoordelijk te stellen voor de algehele communicatie.

Aanbevelingen:

- *Periodiek de voortgang publiceren in Over en Weer;*
- *Op belangrijke evaluatiemomenten de gemeente van resultaten in kennis stellen via gemeenteavonden;*
- *Opzetten van een PGN-website;*
- *Eén of meer kerkenraadsleden verantwoordelijk stellen voor de communicatie.*

7. Evaluatie

De beleidsplanperiode beslaat in ons voorstel tien jaar, rekenend met een akkoord van de AK medio 2006. Aan de invoering van de beleidsaanbevelingen zouden in onze optiek de komende twee jaar gewerkt moeten worden, daarbij ook inspeland op 'natuurlijke momenten' voor wijzigingen.

Wij pleiten ervoor de effecten van de invoering van het vernieuwingsmodel al na vijf jaar tegen het licht te houden; dus eind 2010. Ons staat hierbij een grondige evaluatie voor ogen. Op grond van die evaluatieresultaten kan dan tot versnelling in de doorvoering van het nieuwe model gekomen worden, dan wel tot bijstelling naar een lager invoeringstempo. De situatie rond financiën en ledenaantal op dat moment zal mede dit tempo bepalen.

Overigens geven wij in overweging om ook al halverwege de eerste periode van vijf jaar de voortgang van het proces te belichten (dus medio 2008). Er behoeft dan echter geen sprake te zijn van een zware evaluatie.

In dit soort processen is het logisch en wenselijk gaandeweg de rit bij te sturen, waarbij het einddoel niet uit het oog mag worden verloren.

Aanbevelingen:

- *Einde 2010 uitvoeren van fundamentele evaluatie naar de effecten van het ingezette beleidsplan;*
- *Medio 2008 opstellen tussentijdse stand van zaken uitvoering beleidsplan.*

8. Investeringskosten

Onze voorstellen resulteren – naast enkele investeringen in de organisatievernieuwing – in een bezuiniging; noodzakelijk om de begroting op termijn sluitend te krijgen.

Bezuinigingsposten

- Afzien huurverlenging Opstandingskapel
- Sluiting Petruskerk (exploitatie)
- Wegvallen onderhoudskosten Petruskerk
- Opheffing één predikantsplaats
- Eventueel opheffing loondienstverband kosters
- Wegvallen onderhoudskosten één pastorie

Geschat bedrag

ca. € 25.000,- structureel
 ca. € 16.500,- structureel
 pm (+ + effect)
 ca. € 75.000,- structureel
 pm (+ effect)
 pm (+ + effect)

Opbrengstpost

- Verkoop één van de pastorieën

pm (+ + + effect)

Investeringsposten

- Verbouwing + uitbreiding complex Maranathakerk
- Externe begeleider vernieuwingsproces voor twee jaar

ca. € 150.000,- eenmalig
 ca. € 30.000,- jaarbasis

9. Besluitvormingspad rapport en tijdspad implementatie

In voorgaande hoofdstukken hebben wij een groot aantal aanbevelingen geformuleerd. Alles tegelijk invoeren kan natuurlijk niet en behoeft ook niet. Wij staan een fasegewijze invoering voor. Immers, aan veel uitvoeringsactiviteiten zal een voorbereidingstijd voorafgaan. Om de invoering gestroomlijnd te kunnen laten plaatsvinden en daarbij de PGN te verzekeren van de nodige en vakkundige begeleiding, stellen wij voor gebruik te maken van de diensten van een externe begeleider/adviseur. Te denken valt hierbij aan een adviseur, in overleg met het Provinciaal Dienstencentrum aan te stellen voor een periode van twee jaar en op basis 0,4 fte (hbo-niveau).

In dit hoofdstuk zullen wij onze aanbevelingen kort duiden en op een tijdsbalk zetten. De aanbevelingen zullen we rangschikken in de tijdsvolgorde. Echter, alvorens dit te doen, zullen we eerst het door ons voorgestane besluitvormingspad betreffende dit rapport weergeven.

Wij stellen voor om:

- op 4 april 2006 het rapport te presenteren in de Algemene Kerkenraad;
- gedurende de maanden mei en juni het rapport te laten bespreken in de wijkkerkenraden, die daartoe gemeenteavonden beleggen en waarna de wijkkerkenraden tot definitieve besluitvorming komen;
- in de maand juni te komen tot definitieve besluitvorming in de Algemene Kerkenraad;
- de implementatie van de voorstellen in het rapport na het zomerreces ter hand te nemen.

Aanbevelingen	Periode uitvoering
1. <i>Vacaturestop predikanten</i>	<i>vanaf heden</i>
2. <i>Meer experimentele vieringen en meer variëteit in liturgische vormen</i>	<i>gehele beleidsplanperiode</i>
3. <i>Stimulering pastorale aandacht voor ouderen, jeugd/jongeren en nieuw ingekomenen</i>	<i>gehele beleidsplanperiode</i>
4. <i>Bevordering continuering bezoek- en contactennetwerk ouderenpastoraat</i>	<i>gehele beleidsplanperiode</i>
5. <i>Participatie in stedelijke Raad van Kerken</i>	<i>gehele beleidsplanperiode</i>
6. <i>Participeren in het OCP</i>	<i>gehele beleidsplanperiode</i>
7. <i>Vormen van samenwerking behouden/zoeken met RK parochies, met name Anthonius van Paduaparochie en Boskapel</i>	<i>gehele beleidsplanperiode</i>
8. <i>Stimulering professionele muziek op ad hoc basis in eerste instantie bij bijzondere vieringen</i>	<i>gehele beleidsplanperiode</i>
9. <i>Bevorderen totstandkoming structureel samenwerkingsmodel met ELG</i>	<i>vanaf tweede kwartaal 2006</i>
10. <i>Inzet 0,4 fte voor jeugd- en jongerenwerk</i>	<i>tweede kwartaal 2006</i>

11.	<i>Overgaan tot periodiek evaluatie- en functioneringsoverleg tussen stedelijke kerkenraad en predikanten, evenals overige kerkelijk werkers</i>	<i>vanaf tweede kwartaal 2006</i>
12.	<i>Eén of meer kerkenraadsleden voor communicatie verantwoordelijk stellen</i>	<i>tweede kwartaal 2006</i>
13.	<i>Afsluiten contract met externe begeleider t.b.v. invoering organisatiemodel</i>	<i>tweede kwartaal 2006</i>
14.	<i>Opzet vrijwilligersgroepen binnen pastoraal werk</i>	<i>tweede helft 2006</i>
15.	<i>Samenwerking met het COL nader ontwikkelen</i>	<i>tweede helft 2006</i>
16.	<i>Onderzoek naar meer efficiënte en effectieve actiemethode Kerkbalans</i>	<i>tweede helft 2006</i>
17.	<i>Teamvorming predikanten en kerkelijk werkers</i>	<i>vanaf tweede helft 2006</i>
18.	<i>Opzetten van PGN-website</i>	<i>tweede helft 2006</i>
19.	<i>Invoering nieuw organisatiemodel</i>	<i>vanaf derde kwartaal 2006</i>
20.	<i>Instelling commissie voor uitwerkingplan aanpassing gebouwencomplex Maranathakerk en onderzoek eigendomsoverdracht Petruskerk aan zelfstandige stichting</i>	<i>derde kwartaal 2006</i>
21.	<i>Afstemming toekomstvisie PGN met diaconale visie ter verhoging diaconaal bewustzijn gemeente</i>	<i>begin 2007</i>
22.	<i>Onderzoek naar samenwerkingsvorm rond aantal PGN-kerntaken met DoRé-gemeente</i>	<i>begin 2007</i>
23.	<i>Onderzoek realisering stiltecentrum</i>	<i>2007</i>
24.	<i>Ter verdieping van vorming en toerusting samenwerking zoeken met KUN, OCP en oecumenisch studentenpastoraat</i>	<i>aanvang seizoen</i>
<i>2007-2008</i>		
25.	<i>Binnen vorming en toerusting dialoog stimuleren met andere religies</i>	<i>aanvang seizoen 2007-2008</i>
26.	<i>Inzet minimaal 0,4 fte voor ouderenpastoraat</i>	<i>medio 2008</i>
27.	<i>Opstellen tussentijdse stand van zaken</i>	<i>medio 2008</i>
28.	<i>Verkoop één van de pastorieën</i>	<i>eerste helft 2009</i>
29.	<i>Uitvoeren fundamentele evaluatie naar effecten beleidsplan</i>	<i>einde 2010</i>
30.	<i>Voortgang publiceren in Over en Weer</i>	<i>periodiek</i>

31. *Organiseren gemeenteavonden over resultaten uitvoering beleidsplan* *periodiek*
32. *Kosterstaken in loondienst transformeren naar vormen van vrijwilligersinzet* *pro memorie*